

„a lőre tolt” helyőrség

IRODALMI-KULTURÁLIS MELLÉKLET

felvidék

2023. október IV. évfolyam 10. szám

6 Lőrincz P.
Gabriella -
Margaréta

10 Juhász
Kornélia -
Szuvénir

11 Szabó Zoltán
Attila -
Az építész
bosszúja

13 Durec Valéria -
Csomómanó és
Masnitündér

Kezemben hát
most is a sorsom.
S ha nem is
tervezem, mi
elkerülhetetlen,
nem kerülhetem
el az el nem
tervezhető.

(Tóth László)

Lapszámunkat Méry Beáta alkotásaival illusztráltuk.

vezérvess

Kövesdi Károly

In extremis

Mind az ő kezében vagyunk
a lázadók s a talpnyalók
lakájok és uralkodók
imádjuk őt vagy lázadunk

mi alul nyüzsgött fölkerül
ki fent volt zakkan legalul
ha tündökölt vagy meglapult
ha szembejött vagy elkerült

mit megtagadtál visszahúz
rádkulcsolódik s elmerül
és benne minden elvegyül
mert hozzá vezet minden út

fordulópont

KIFORRTA MAGÁT

Ilyenkor, októberben, nem is értem, május helyett, miért nem ez a szerelem hónapja. Ilyenkor, amikor kiforrtja magát a szőlő, hogy kissé zavaros musttá váljon, olyanná, mint fiatal szüzek szeme, amikor még nem döntötték el, hogy eljött-e az idő a szerelemre. Ilyenkor, amikor a férfiak borospincéket takarítanak, helyet teremtve az újbornak, Noét istenítve, hogy egykor szőlőt ültetett a paradicsom helyett. Ilyenkor, amikor a helyteremtés leghatékonyabb eszköze a nyugodt tavalyi borok fogyasztása. Ilyenkor, amikor a lányok, asszonyok mind szépek, kívánatosak, mint ahogy ezt már megírta a borok nagy filozófusa, Hamvas Béla is, a nagy bölcs Márai Sándor is, a legagyafúrta mesélő Krúdy Gyula is. És ez még mindig nem elég, még mindig nem október a szerelem hónapja? Annak dacára sem, hogy ilyenkor októberben, szüretkor, amikor kótyagos csehméhek felügyelik a munkát, hogy senki se pihen-

jen, amikor a hagyományokhoz ragaszkodó falvakban még mindig a taposókádban tiporják a szőlőt a telt keblű, közel százkilós menyecskek, asszonykák, mert a sok musthoz ők kellene, nem a csenevész. Ahogy a fehérség megemeli a szoknyát, és megvillannak a hófehér női combok, egyértelművé válik, hogy a bor és a szerelem együvé tartoznak. A taposólányok önfeledt tánca, a munkától és a bortól kissé elnyújt férfiak nagy öröme van, nagy öröme van, hogy Isten az idén is besegít, lesz jó bor.

Ilyenkor októberben, mint lányok a randi előtti napon, a szőlőmust is, az áztatókádban, már alig bírja kivárni a holnapot, hogy dolgos férfikezek újfent foglalkozzanak vele. Ekkor a szőlőlé megtelik étellel, magába szívja a szőlő minden tulajdonságát, a tápanyagokat, a föld adta erőt, ízét az esőnek, a napsugarak szépségét, magába szívja aromáját a hagyománynak, színét

a boldog életnek, hangját a vágynak, magába szívja mindazt, ami volt, a tegnap összes gyászát, a szeretve törődés felemelő érzését, a megváltás misztériumát. Éjjel sem alszik, nem tud aludni, nem fél, csak izgatott, forr a lelke, majd reggel megérkezik a borász, mint szülőasszonyhoz a baba, hogy elmondja, ki mit fog csinálni, mert a rossz sorrend, vagy egy nem odaillő mozdulat végzetes lehet. A szülés egyedülisége, magasztossága meghat mindenkit, elérzékenyülnek még a gerlek is, tempós turbékolásba kezdenek. És elkezdődik. A törököllyáda tartalmát bemelegíti a présbe, hogy kisajtolják belőle a mindennapoknak immáron nyolcezer éve értelmet adó nedűt. A préseléskor, miközben látszatra minden besűrűsödik, összeragad, valójában minden szétesztődik. Elválnak a jó a rossztól, a száraz a hígától, az unalmas az izgalmas-tól, a felesleges a szükséges-től, vagyis a nélkülözhetetlen élet-

érezéstől, ami nélkül nincs életkedv, mosoly, nincs csillogása a szemnek. Ezek után erjedni kezd az egyhangúság.

Ilyenkor októberben a szőlőlé erjedni kezd, mint ahogy a lányból asszony lesz, átalakul, s mi kóstolgatjuk, ízlelgetjük, simogatjuk, féltve őrizgetjük, mert végképp nem mindegy, hogy mivé alakul. A fiatal bor, mint a fiatal lány, kacér, percről percre más, sok törődést igényel. Ahogy telnek a napok, egyre nyugodtabb, egyre egyértelműbb, egyre tisztább, egyre inkább az élet sava-borsa, ereje, mígnem Isten vérévé nem válik. Az erjedés versírás, ahol a betűk értelmes szavakká, a szavak szép képek-ké, magvas gondolatokká, sírásra készítő érzelmekké alakulnak. A borospince komoly laboratórium, ott lakik a bor, lent a mélyben. Ahhoz, hogy az élet értelme hitelt nyerjen, hogy az értelmes életigenlés felszínre törjön, kell az a mélység, ami megteremti azt a har-

móniát, ami a boriváshoz kell, ami a szerelemhez kell, vagyis a teremtéshez, az alkotáshoz kell, Istennek és az embernek egyaránt. Az a mélység kell, amely életben tart és megvéd a romlástól, amely a jó útra, hittem szerint a keskenyútra vezet. És ott lent elzárva a felszín összes zaját, morajlását, az értelmetlen vagdalódzásokat, az érthetetlen háborúkat, megnyílik a lélek, szeretetet áraszt. Amikor a lopóval felszívod a bort a hordódból, meghajolsz, mint mikor isteni áldást veszel, mint mikor szerelmet választasz. Szádhoz emeled a poharat, mintha a szerelmedet csókolnád, finom az íze, először felüdit, majd kicsit megmar, csak egy nagyon kicsit, csak annyira, hogy vedd észre Ő is itt van, itt van veled, benned, egy kicsit savanykás, ahogy lenyeled, megédesít, hogy akard ezt az érzést, újra meg újra.

Ilyenkor októberben kiforrtja magát a gondolat, ez legyen a szerelem hónapja.

Hodossy Gyula

vers

Tóth László

Az út, aki...

Előtanulmány egy lehetséges önéletrajzi szimfónia valamely tételéhez

Kezdetben? Mennyi minden! Mozdulat mozdulatra. Talán. S talán akartad is. Talán nem. Talán akarni sem tudtál még. Mégis. A kezdet mégis. S a kezdetben mennyi öntudatlan indulás. És a cél is némelyik indulásban. Talán. Talán a cél is. Először a kezdet fedezted fel, az újaid, az öklöd. Aztán a semmibe rúgtató lábadat bámulja szemed, ahogy céltalan kaszál zárt teredben, s jobbra-balra táncol a levegőben. De már a léptek is benne, öntudatlan, ahogy az akaratlan megfeszülő izmokban már ott a ködös messzeségek. Ahogy először talpra állsz, s ahogy – innen már nincs megállás – léted burkán is áttörve, elkezdtek alája sompolyogni az utak, elkezdtek alád sorakozni, alád tolakodni, alád tülekedni az utak, egyik a másikra hágva... akarva, akaratlan... egyik a másik nyomában... míg a végén talán már nem is ők cipeltek hátukon – te vitted magaddal őket, lehajoltál értük, lábadra erősítetted a bizonytalan csapásokat, poros ösvényeket, száguldó autópályákat s vitted... vitted magaddal őket, nagyanyád nézett utánad, nagyapád, apád, anyád is csak nézett, tenyerükkel árnyékot vetve szemük elé néztek, csak néztek, a társaid, kedveseid, szerelmeid, gyermekeid néztek, csak néztek utánad, s csak néztél te magad is... néztél utánad, egy távoli pont voltál a szemükben, s távoli pont a szemedben is. Talán így akartad. Talán nem. Talán csak nem ment másképp. Talán mert minden a maga útján. Talán mindig... mindig magad előtt... magad előtt mentél mindig s te kullogtál valaki után, aki előtted ment, s akiről azt hitted, te vagy, akiről azt: te voltál, te lehetsz... te lehetsz még, visszafelé is, a múlt felé fordítva tekinteted, s a távolságokkal szemközt, hunyorogva, hűtlen hazákkal, házakkal, tanyákkal, falvakkal, városokkal, elárvult otthonokkal szemközt, s te újabb és újabb távolságokba, utakba, otthonokba, filozófiákba költöttél – hogy te legyél az út az északi és a déli kárpátok között, az északi és déli féltekén, sarudon falud sarával-porával meg sem álltál a tengerekig, a fecskéfészketekről lepotyogó madárürülékkel telehordtad a metropolisok felhőkarcolóit. Talán akartad, talán nem tudtad nem akarni, talán csak nem ment másképp... vitt... vitt az út, ha te vitted is talpadhoz kötve, verejtékeztél, szomjaztál, ittad a port, élvezve a kilométerek verejtékpermetét, s csak akkor pihentél, ha mehettél, ha meg sem álltál – csak akkor fújta ki magad igazán: fölötted a nap, a hold, a miriádnyi csillag, s te a talpadra kötött út fölött. Talán így akartad, talán másképp, de lehet, akarnod sem kellett, csak elindultál jobbra, s az út balra ment veled, balra tértél, de jobb felé haladtál; sosem ismerted ki magad az utak között, s az utaknak sem hagytál időt, hogy kiismerjenek. „A távolság meghúzódik talpad alatt – írtad egykor –, s felszakítja ünneplő bőrödöt”, miközben durva talpad is ezer sebet ütött az utak finom bőrén, lágycsukán, s azok sebzettén is mentek veled s vittek tovább, a lépteid alá hasalók, a meredeken fölfelé tartók, a mélybe zuhanók, az ide-oda kanyargók, a célra tartók, a keskenyek, a szélesek, a nélküled is téged cipelők, röptetők – s az összecsukhatók:

zsebre tettetted időnként és úgy őrizgetted őket, féltve az idegen tekintetektől, majd újból szétnyitogattad és szétterítgetted magad előtt valamennyit, apádnak szólítva némelyiket, anyádnak, nagyanyádnak, nagyapádnak, beszélgetted velük s beszéltél általuk, és út – út volt, út a nyelved is, melyen tökéletesen ki tudtad fejezni magad, mellyel képes voltál megértetni magad minden időben, s a legszélsőségesebb körülmények között is, az út hozzákötött az időhöz, de el is oldott máskor tőle, és előre tudod: utolsó utad is az első lesz, mely térséges tereket nyit meg előtted s kilátást nyújt a teretlen idő időtlen zugaiból. Talán. Akarva is akaratlan.

Márai Sándor lőgyakorlatra indul

„Várom a behívót. [...] Itt az ideje.”
(1989. január 15.)

Az életem, sorsom kézben tartottam mindig. Ha ellenem összeszövetkeztek is egek, emberek. A messzeségek mind engem szolgálták, az óceánok életem poggyászát cipelték, utcáik szőnyegét terítve lábam elé fogadtak a rengeteg városok, őseim szegletkövei szegélyezték útjaim, a változó idők a változtathatatlan erősítették bennem, s vittem magammal mindent, mit magam mögött hagytam, az örök Dóm vonta fénybe sötétlő napjaim, velem jött mindenhol, ahova a szelek sodortak, ami óriássá növesztett engem is.

Most indulnom kell, hogy kézben tarthassam továbbra is sorsomat. A döntés enyém, az éjjeliszekrény fiókjában holnapom. Ha hibáztam is olykor eddig, most nem hibázhatok, s mivel magam voltam mindig is a cél, mi más lehetne most, egy szál magamban...

Az ég s a tenger egymást tükrözik. És magához emel az egyik, magába ölel a másik. Kezemben hát most is a sorsom. S ha nem is tervezem, mi elkerülhetetlen, nem kerülhetem el az el nem tervezhető. És mindenki, ki belőlem az időnek is túlnapján már, engem kémlel az időtlenből s vár odaát. Csakány mégse koppanjon fölöttem – idő hullámai, mossátok szét hamvaim, legyen nyughelyem a nyughatatlan tenger...

Az utolsó felvonás már rég elkezdődött, vendégjátékom a Földön lassan véget ér, elfogytak mellőlem a szereplők, csak a színészek tolongnak még a színpalak mögött, ez már az utolsó jelenet. Nyelvemben éltem mindig – az egyetlen hazában, ha a többi ki is tagadott. Halotti beszédet, ha halni hagyjátok – mégse fölöttem – az emberi beszéd fölött mondjátok.

MEGKÖNNYEBBÜLÉST HOZÓ MESE

Beszélgetés Póda Erzsébet íróval, szerkesztővel

Nagy Erika

Póda Erzsébet hivatásos újságíró, szerkesztő, író. Volt munkatársa az egykori Szabad Földművesnek, az Új Nőnek, a Csallóköz hetilapnak és a Pátria Rádióknak. netBarátnő (www.baratno.com) elnevezéssel saját internetes női magazint alapított. Eddig három mesekönyve és egy jegyzetgyűjteménye látott napvilágot, hamarosan megjelenik a novelláskötete *Macskakő* címmel.

– Milyen meghatározó pontjai, mérföldkövei voltak a pályádnak?

– Minden egyes kezdet és befejezés egyaránt meghatározó volt számomra. Az újságírói-riporter, később pedig a szerkesztői, főszerkesztői munka is. Az egyik rész a gyakorlatszerzésről, a második rész pedig a tapasztalat hasznosításán kívül az emberekkel való kommunikációról és bánásról is szól. Bár a tapasztalatszerzés valójában egész életünkön át tart. Rengeteget tanultam a legelső munkahelyemen, a Szabad Földműves szerkesztőségében, ahol az újságírást elkezdhettem. Tapasztalt kollégáim, engem, a kezdőt, igazán mindenben támogattak. Akkor voltam először nyomdában, ahol még szedőmesterek készítették a kefelenyomatokat, amelyeket korrektúráztunk. Azóta sem felejtettem el a nyomda illatát. Az anyaság miatt hosszú időre kiestem a szakmából, mert bár fiatalkoromban mindig úgy gondoltam, a karrieremet helyezem előtérbe – vagy legalábbis a kettőt lehet egyformán kezelni –, amikor a karjaimban tartottam elsőszülött kisfiamat, a sorrend

azonnal megváltozott. Nemsokára megszületett a kislányom is, úgyhogy ők lettek az életemben a legfontosabbak, minden más csak utánuk következhetett. Az eltelt időben pedig hatalmasat változott a média világa. A következő állomás az Új Nő szerkesztősége volt, amely szintén rendkívül fontos mérföldkőnek számít. Valójában azok alatt az évek alatt ismertem meg az igazi emberi – és ha lehet ezt mondani: női – természetet, viselkedésünk mozgatórugóit, a mélységeket és magasságokat, a segítőkészséget és az intrikákat, meg sok minden mást is. Óriási kihívást jelentett a Pátria rádió felkérése, hogy készítsek egy saját egyórás műsort, *Női szemmel* címmel. A riportokban, interjúkban már sokéves gyakorlatom volt, azonban a mikrofon újra meg újra lámpalázat okozott. Éppúgy, mint a beszélgetések moderálása is. Sokáig tartott, míg megtanultam (újra)kezdeni, pedig iskolás koromban szavalóversenyeken vettem részt. A legmeghatározóbb, legszebb, egyben legnehezebb feladat a Csallóköz hetilap főszerkesztői feladatköre volt. Hatalmas nehézségekkel indult számomra, a sok küszködés által azonban olyan rutinra tettem szert, hogy ma már semmilyen újság szerkesztése, összeállítás és kiadása nem okozna gondot számomra. Ahogy mondják: ha éjjel felébresztenének, azonnal neki tudnék állni a munkának. Lámpaláz nélkül... Fontos mérföldkővet jelentett még a Barátnő Polgári Társulás és a baratno.com webmagazin megalapítása is. Előbbi keretében sok-sok beszélgetést,

workshopokat és előadásokat tartottunk, rengeteg fantasztikus emberrel, nővel ismerkedhettem meg, utóbbi pedig természetesen az újságírásról szól. Számomra nagyon fontos, megtisztelő és szívemhez közeli az is, hogy az Előretolt Helyőrség irodalmi melléklet szerkesztője lehetek. Mérföldköveknek számítanak még természetesen a könyveim megjelenései.

– Számít egyáltalán az, hogy hol élsz, íróként?

– Ahol az irodalomnak százados hagyományai vannak és ma is élő az irodalmi élete, az motiválóan hat azok számára is, akik esetleg gyengébb írói képességekkel rendelkeznek. Hiszen ezek a találkozások pezsdítik az alkotói kedvet. Az is biztos, hogy – amennyiben a magyar irodalomra és költészetre gondolunk – a határontúliaknak kevesebb az esélyük arra, hogy a nyelvterületünkön kiemelten elismertté váljanak. Ehhez mindenképpen csatlakozniuk kell valamilyen formában az anyaországi irodalmi élethez. Ha pedig arra gondolunk, miről és hogyan ír az író, szintén számít, hol él, hiszen a környezete és az arra adott reakciói, érzései, feltevései azok, amik az élményei írásban való kifejezésére ösztönzik. Azok a gondolatok pedig csak azon a meghatározott helyen és azon a meghatározott módon alakulhatnak ki benne.

– Mentorként is tevékenykedsz a Grendel Lajos Mentorprogramban. Hogy látod, az irodalom megfelelő hangot, képviselőt kap a médiában?

– A Barátnő Polgári Társulás tevékenységeként többször szerveztem kreatív írás tanfolyamot, ami igazán nagy élményt jelentett, mert érdekes, különleges írástudó emberek hozott össze. Ezután kaptam felkérést a SZMÍT-től, hogy vegyek részt a tehetség-gondozó programjában, amit őszinte örömmel vállaltam el. Jóleső érzés olyan tehetségekkel találkozni és foglalkozni, akik újra meg újra lenyűgöznek, akik bizonyítják, hogy igenis van utánpótlása a (felvidéki) magyar irodalomnak – méghozzá nem is akármilyen színvonalon. A kérdésre válaszolva a fentiekhez térnék vissza: az irodalomnak ma egészen más feladatokkal kell

Póda Erzsébet (Ugróczky István felvétele)

megbirkóznia, mint az internet megjelenése előtt. Ha úgy vesszük, minden közösségi platform média: így az irodalom ilyen vagy olyan formában állandóan jelen van, elérhető mindenki számára. Vannak rendszeresen megjelenő irodalmi folyóiratok, kiadványok, és ez jó, hiszen célirányosan az irodalomkedvelő közönségnek szólnak. Azt gondolom, az irodalom megfelelő módon szerepel a médiában. Amit hiányolok, az az irodalmi kritika műfaja. Mára sajnos oda jutottunk, hogy nem merünk kritikát írni – ez a téma egy hosszabb eszmefuttatást igényelne –, és nincsenek is profi irodalomkritikusaink. Vagy vannak, de inkább csak szóban mondják el őszinte véleményüket egy-egy meghittebb beszélgetés alkalmával.

– A novellásköteteid mellett mesekönyveid is jelentek meg...

– Először mesekönyvekkel jelentkeztem, és csak a második után került kiadásra egy olyan gyűjteményem, amely az újságírási irodalmi zsánereiben írt jegyzeteimet, gloszáimat, karcolataimat tartalmazza. Majd újra visszatértem a meseíráshoz. Az idén azonban megjelenik az első novelláskötetem, ami nagy örömmel tölt el, mert nagyon kevés időm jut arra, hogy a komolyabb szépirodalommal foglalkozhassak. Mindig is az álmaim közt szerepelt egy ilyen kötet. A mese egy kicsit más, továbbra is a kedvenc műfajom. Nemcsak írni szerettem, hanem a különböző élethelyzeteimben mindig a mese az, amelyben megtalálom a vigaszt, a megkönnyebbülést, a feloldozást, a humort, vagy akár a megoldást az adott

problémámra. Nagyon remélem, hogy további mesekönyveim, novellásköteteim, és akár egy regényem is kiadásra kerül majd valamikor a közeljövőben.

– Sokat szerkesztesz, de milyen az, amikor a te könyvedet szerkeszti valaki?

– Nagyon szeretek szerkeszteni, imádom fésülni, gondozni a szöveget. Minden egyes munkám alkalmával igyekszem finoman bánni az író társam szövegével, vigyázni, hogy a saját stílusa érintetlen maradjon, hiszen tudom, mennyi munka és igyekezet van mögötte. És nem, nem viselném jól, ha az enyémet olyasvalaki szerkesztené, akit nem ismerek, ezért inkább azokat a kollégáimat kérem fel, akik szaktudásában maximálisan megbízom. Sajnos nagyon kevés kiváló szerkesztő van, ez a szakma ugyanúgy elsilányodott, mint az újságírási.

– Íróként tekintesz magadra, vagy női íróként? Egyáltalán kell-e ezzel foglalkozni?

– Pár éve még rögtön rávágtam volna, hogy természetesen női íróként, végül is, nő vagyok. Sokat foglalkoztam a nők világával, és valóban sok minden másként működik náluk/nálunk, mint a férfiaknál. De emberek vagyunk. Az egyik nem létezik a másik nélkül, és nem is lenne jó, ha egyformák lennénk. Szerintem az író simán csak író, teljesen mindegy, hogy férfi vagy nő. Nem lenne erőltetett, vagy inkább nevetséges, ha az irodalmat szétválasztanák női irodalomra és férfi irodalomra? Szerintem az a fontos, hogy az író mit alkotott.

Méry Beáta alkotása

versünnep

ÖSSZEKÓCOLT IRODALOM

Beszámoló a 3. Rimay Költészeti Fesztiválról

Oláh András

Néha előfordul, hogy úgy érzi az ember, semmi sincs a helyén. Ez történt velem is az elmúlt napokban. Felborult a megszokott ritmus, folyton úton voltam – s még így sem tudtam eljutni minden helyre, ahová hívtak, ahol számítottak rám, ahol szerepem lett volna.

Fájdalmasnak tűnt, hogy csak töredékesen tudok részt venni a programokon, hogy állandóan rohanni kell, de utólag azt mondom: megérte. Remek hangulatú irodalmi találkozók

résztevője lehettem Győrött, Berekfürdön és Sárospatakon is, ahol a meghívóban szereplő hivatalos rendezvények mellett számtalan lehetőség kínálkozott a baráti beszélgetésekre, éjszakába nyúló beszélgetésekre.

A sárospataki Rimay Fesztiválnak egyik célja éppen az, hogy különböző tájegységek hangját elegyítse. Itt volt közöttünk Tari István a Délvidékről, Vári Fábián László Kárpátaljáról, Mihályi Molnár

László és Tóth Zoltán a Felvidékről, Lövétei Lázár László pedig Erdélyből. A kárpátaljai irodalmat képviselte még Finta Éva is, aki ugyan már három évtizede a határ inneső oldalán él, de a gyökerek elszakíthatatlanok – most is épp egy ilyen programon dolgozik egy hagyaték kapcsán. És persze Kopriva Nikolett is különleges figyelmet érdemel, hisz gyermekkorát Munkácson töltötte, az egyetemi éveket Magyarországon, most viszont Sepsiszentgyörgy az otthona. Hozzájuk csatlakoztunk néhányan, anyaországiak: Kemény István és Serfőző Simon Budapestről, Fecske Csaba, Kürti László és jómagam az északkelet-magyarországi régióból.

A délelőttöket a határon túli alkotók előadásai tették izgalmassá, akik a kisebbségi lét árnyékos oldalát is megmutatva meséltek arról, milyen fontos szerepe van a művészeteknek – különösen az irodalomnak – a hagyományok ápolásában, a magyarságtudat erősítésében, a gyökerekhez való visszatalálásban.

Emellett – csoportokban, zenészek kíséretében – ellátogattunk néhány közelinek mondható településre. Jártunk Kassán, Királyhelmeceken, Kisvárdán, Mátészalkán, Fel-

Pillanatkép az egyik beszélgetésről

sőzsolcán és Tokajban. Persze a sárospatakiak sem úszták meg a dolgot: az Árpád Vezér Gimnázium humán érdeklődésű diákjait is felszabadítottuk az utolsó délelőttön a tanórai kööttségek alól.

A sok bolyongás tétje egyértelmű: az irodalmat kézzelfogható közelségbe vinni, megfertőzni vele a hallgatóságot (különösen az ifjúságot). Nem rendhagyó irodalomórák voltak ezek, hanem inkább kötetlen beszélgetések, amelyekbe verseket csempesztünk, részben a szerzők előadásában, részben a társaságunkban lévő zenészek tolmácsolásában.

Azt gondolom, sikeresen emeltük ki az iskolaszagú környezetből a némiképp összebörzolt, összekócolt irodalmat, hogy aztán újrafésülve kulcsot adjunk azoknak, akik nem csupán a szavakra, a szavak jelentésére kíváncsiak, hanem a mögöttes tartalomra, és arra a háttérre is, ami írásra készíti az alkotót.

A program záróeseményén elismerések átadására is sor került. Szabó Gergely, a BAZ megyei közgyűlés alelnöke, és Papp Ferenc, a rendezvény szervezője Mihályi Molnár Lászlónak adta át a Rimay-díjat, a Rimay-ezüstérmet pedig én vehettem át.

Méry Beáta alkotása

vers

Fehér Kinga

a perui macska

minden ami én vagyok
de nem a testem: az szándék
menekülni vagy megszökni
s amint koponyámat étellel béleli
öszönösen akár kivétel a szabály alól
szökni akar

ahogy a macska valahol Peruban
beszorult aknafedő tőri
retteg: nyaka körül a rács hideg
ahova a fej oda a macska teste is
de nem mindig
ez most a kivétel

a kivétel erősíti a szabálytalanságot
most a fulladást
ha perui macska lennék
nem rángatóznék
megmentői ha lennének azt hallanák
szabadulni akar

az is szándék lenne
csak másmilyen
monitorfényben a családom nézném
játsszani hívna mindenki
aki most szeret
vagy mindenki aki csak játszani szeret

úgy lenni mint a szándékok közé
szorult szabad ösztön: az a rémület
a macska túléli és egyből enni kezd
az étel jó
a gondolat gondolatban pihen
játéknak csak a család és a bújócska marad

letisztogatom a lefolyó rácsot
és a mosogatás mögé bújok el

ahol mindenhol jó

mire felérek a harmadikra
egészen megszeretem ezt a házat
nehéz a szatyrom de nem zavar
felesleges holmikát hordozok
szatyromban oldalborda és farhát
a mélységet egy korlát védi tőlem
mehetnék a negyedikre is
még sosem jártam ott
de a boldogság megállít
kulcsba helyezi a zárat
megnyílik a hely ahol a legjobb otthon
az érzés amit lakásnak nevezek
sokadszorra viszem magammal
már csak pár lépcsőfokra van
a lift jó de én emeletenként jövök a lépcsőn
így mire felérek
egészen megszeretem ezt a házat is

Méry Beáta alkotása

konferencia

PÓTLÓLAGOS ISMERKEDÉS GRENDEL LAJOSSAL

Morva Mátyás

A Grendel Lajos-élmékkonferencia a Magyar Művészeti Akadémia Művészetelméleti Tagozatának szervezésében valósult meg szeptemberben, a budapesti Pesti Vigadó impozáns épületében. Nagy várakozással vágtam neki az útnak, Szobig autóval, majd vonattal, mert be kell vallanom, hogy Grendel Lajosról mint íróról és mint emberről, ez idáig kevesebbet tudtam a kelletténél. Az egyetemen Sipos Lajos tanár úr különösi magyartudományi taglaló szemináriumán választottam Grendel Lajost, nem is kérdés, miért – de azóta sok év telt el.

Az idén 75 éve született és öt éve eltávozott szlovákiai magyar író akárcsak személyesen is ismerhettem volna, hiszen több évtizeden keresztül párhuzamosan éltük életünket, egymástól nem is annyira távol. Ám másként hozta a sors.

Ha nem is a legideálisabb módon, de részben megtörtént a mulasztás jóvátétele. Először is, a kezembe vettem az idén megjelent egybegyűjtött novelláit tartalmazó kiadványt, és az idő szűke miatt egyből az önállóan 2016-ban napvilágot látott *Rossz idők járnak* című kötet novelláihoz lapoztam. Már az első után csettintettem: sokkal nagyobb hatással volt rám, mint az egyetemi évek idején megesett „találkozás”. A kötet vonatkozó részét a konferenciáig átolvastam, csak ajánlani tudom, nem csupán a felvidéki magyarságnak.

A konferencia hosszú volt, de igencsak tanulságos. Az előadók számos aspektusból idézték meg Grendel Lajost és életművét, akinek felesége és fia is jelen volt, az első sorban foglaltak helyet. A közönség túlnyomó többsége személye-

sen is ismerhette, a fiatalabb korosztályból viszont kevesen jöttek el. Közvetetten ugyan, de megismerhettem Grendelt, mint író, barátot, irodalomtörténészt és a közösségéért (olykor, ha kellett, közösségével) hadakozó embert. Anélkül, hogy a számtalan emlék, érdekesség, megjegyzés és eszmefuttatás – melyek megragadták a hosszú nap ellenére is a figyelmemet – közt elvesznék, a teljesség igénye nélkül kiemelnék néhányat.

Különösen hatásos, prózai bevezetőt tartott Temesi Ferenc író, *Egy barátság hozadéka* címmel, amely kellőképp megadta az alaphangot. Tóth László író, irodalom- és művelődéstörténész, napló- és önéletrajzi töredékei tükrében vizsgálta Grendelt, amely előadás során az döbbenett meg a leginkább – még akkor is, ha jobban belegondolva magától értetődő –, hogy a vonatkozó anyag keretein belül nem csupán Grendel Lajos szociális médiában született bejegyzései kerültek terítékre, hanem még az azokra érkezett kommentek is – mintegy olvasói reakciók. Karol Wlachovsky, szlovák műfordító, irodalomtörténész, pedagógus és diplomata Grendel műfordítójaként egy számközlő viszonylag kevésbé ismert szemszögből, a szlovákia, kiemelten a szlovák irodalom szemszögéből osztotta meg ismereteit, élményeit.

Ami viszont a nap leghűsívőbb hozadéka volt, az talán Kolozsi Orsolya tanár és kritikus előadása által vált nyilvánvalóvá. Grendel Lajosról, megkerülhetetlen nagysága elle-

nére, nem igazán esik szó a magyarországi irodalomtörténetekben. Noha az egyikben 2020-ig legalább egy féloldalt szántak neki és az a féloldal releváns volt – mint kiderült, nem minden féloldalas portréval díjazott alkotó járt jól –, 2020-tól már annyit sem. Mindeközben reménysugár is csillant, hiszen Kolozsi Orsolya kidolgozott egy módszertani tervet, amely során tizenkettődiakes diákok foglalkozhatnak majd Grendel Lajos *Szemérmes beszámoló egy álom közepéről* című kisprójájával.

Meggyőződésem, hogy némiképp sikerült törlesztenem a szlovákiai magyar irodalommal szembeni tartozásomat, de a személyes vonatkozástól

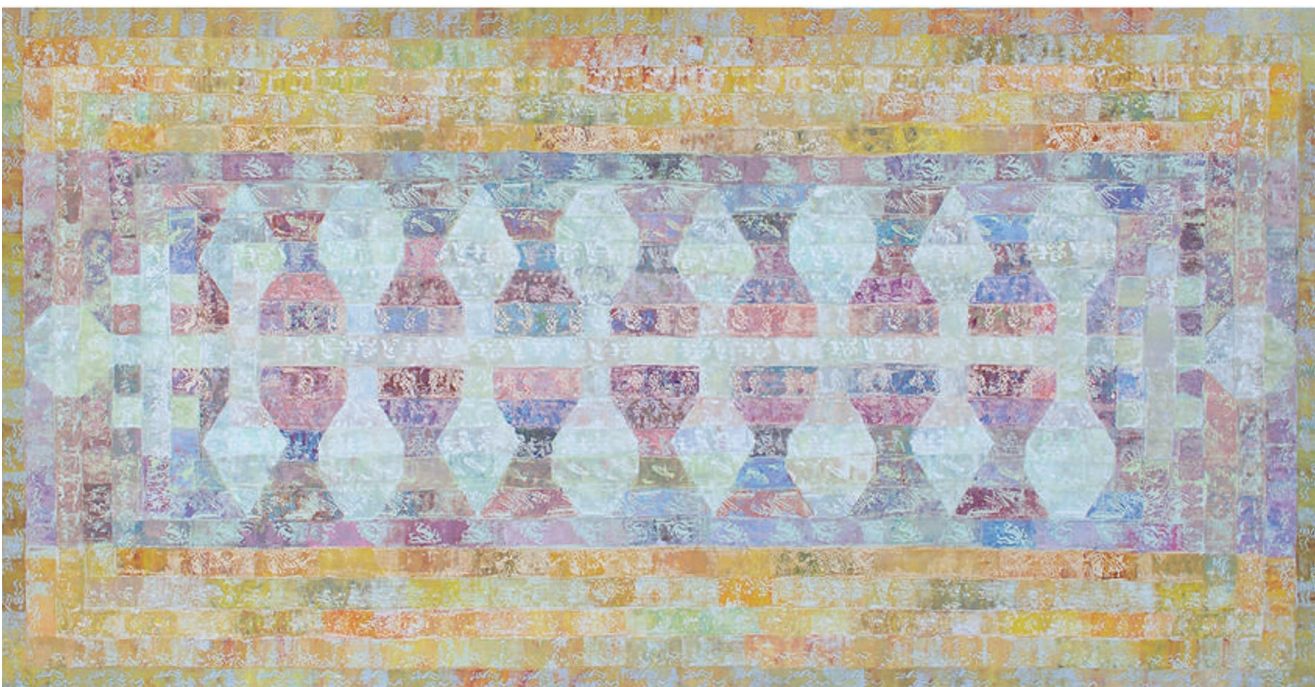
sokkal fontosabb az a kérdés, amelyre csak közösségben gondolkodva – ahogy Grendel is gondolkodott – lehet választ adni. Mit tehetünk azért, hogy Grendel Lajos elfoglalhassa méltó helyét nemcsak a regionális, hanem a Kárpát-medencei irodalomban és azon túl?

Az emlékkonferencia kellőképp fajsúlyos állomása volt ennek az útnak, amely még a következő lépések kijelölésére is alkalmasnak bizonyulhat. Amire még mindenképpen szükség lesz, az a minél szélesebb olvasóközönség... Kezdetnek talán megajándékozhatjuk ismerőseinket, barátainkat, családtagjainkat vagy akár önmagunkat egy-egy Grendel-kötettel!

Méry Beáta alkotása

vers

Méry Beáta alkotása

Balázs F. Attila

Balaton

Viharos éjszaka után tiszta az ég
akár délutáni alvás után a szemed
szellő simogatja a bokrok fák leveleit
a felfrissült virágokat
a lányok haját

egykedvű hullámok ostromolják a partot
a hajók unottan ringatóznak a kikötőben
elmélyülten rajzol homokba egy gyermek
kis öleb aprózza lépteit
mindent megszagol

vízen jár a nap
halak gerjesztenek köröket
vadkacsák vadásznak rájuk
a túlsó parton átöleli az ég a földet
szerelmespár kémleli a messzeséget
elszabadult csikó a kékzelet

novella

MARGARÉTA

Anyám azt mondta, hogy menjünk, már az első nap. Először csak én jöttem. Akkor még nyitva volt a határ. Erzsike, a feleségem, és a kislányunk, Vicsuska otthon maradtak édesanyámmal. Sor volt a határon, legalább öt órát kellett állni,

mire átértünk. Az ukrán határőr mogorvább volt a szokottnál, de átengedett. A magyar oldalon meglepően kedvesen fogadtak. Kint, a határ szélén több ezer ember állt. Oroszok, ukránok, magyarok. Fotósok, tévések tolokodtak. Civilek szendvicset

és vizet osztogattak. Bármerre néztem, kamerák vettek körül. Nem értettem, mire ez a felhajtás, hiszen pár nap, és lezajlik a cirkusz, aztán mind hazamehetünk. Ha anyám nem erősködik, lehet, hogy el sem indulok. Aztán teltek a napok. Az itteni házat javígtattam, figyeltem a híreket. Másnap már alig engedték ki a férfiakat a határon, csak a dollár szavára hallgattak. A szabolcsi kislaluban, ahol házat vettünk, jól tudták, hogy ki vagyok, így azonnal kaptam alkalmi munkákat. A polgármester is megkeresett, hogy ha valamire szükségem van, csak szóljak, ő segít mindenben.

Erzsike nem akart jönni, nem akarta a gyermeket elszakítani az iskolától, a barátoktól, de fél év után csak beadta a derekát. Ismertük az itteni életet, minket már nem ukránoztak. Csak úgy hívtak, hogy *Pisti, aki odaátról jött*. Annak előtte sokat gyötrődtem emiatt, nehezen értették meg, hogy miért haragszom, ha ukránnak mondanak. Nyáron már együtt voltunk, csak anyám nem akart átköltözni. Járogatott vendég-

ségbe, de azt mondta, hogy öt onnan fogják eltemetni, apám mellé. Hiába mondtuk neki, hogy messze van még az, és korai a halálra gondolni, de ragaszkodott a szülőföldhöz. Én néha kibicikliztem a határhoz, ha kellett, segítettem az önkénteseknek, ha nem, akkor csak nézelődtem. Eleinte a sok, milliós autót, aztán az embereket, végül már csak a beregszászi hegyet kémleltem. Anyám egyre betegesebb lett, és tavaszra apám után ment. Én ültem a konyhaasztalnál, és nem tudtam, mihez kezdhetnék. A temetés napján megfordult a fejemben, hogy átszökök. Kimentem a zöldhatár közelébe. Túl közel nem mehettem, katonák járkáltak. Erzsike és Vicsuska elment a temetést intézni, legalább ők mehetnek. A halotti tor után rendet rak, kipihen magát, aztán jön vissza. Jön haza. Otthonról. Hány ezren gondoljuk most ezt így. De az én anyámat úgy temetik el, hogy nem állhatok a koporsója mellett. Amint átlépném a határt, már vinnének is a frontra, mint a szomszéd Bécit.

Lőrincz P. Gabriella

Ő hazament, amikor meghalt az apja. Azt mondják, hiába mondta, hogy temetésre megy, nem érdekelte őket, már a határról elvitték, azóta nem lehet tudni róla semmit. Pedig, ígérte a határőrnek, hogy a temetés után jelentkezik a hadseregbe, de nem hittek neki. Én is így járnék. Álltam az úton, és tizenegykor, amikor a temetés kezdődött, elkezdtem énekelni: Tebened bízunk eleitől fogva... Nem bírtam a könnyeimmel. De az első két versszakot el kell énekelni temetéskor. Aztán elindultam haza. Gyalog. Toltam a biciklit, már nem tudom, hogy meddig. Majd, amikor magamhoz tértem, felültem rá, és tekerni kezdtem, közben anyám arca volt előttem. A mosolya, a szigorú tekintete, a ráncai. Megkértem Erzsikét, hogy fényképezze le, hogy még egyszer láthassam. Ez lesz az én anyám, egy halott a képen. A sírját gondozzák majd a rokonok, meg Erzsike is megy, amikor tud, de ki tudja, mikor vihetek egy csokor margarétát neki. Azt szerette nagyon, mert arról kapta a nevét.

Méry Beáta alkotása

vers

Debreczeny György

a hős katonák

egy parancsnoknak be kellett drogozni a katonáit hogy ne szaladjanak szanaszét a harc a csata elől különben is nekik azt mondták hadgyakorlatra mennek másoknak meg azt hogy nácikat kell majd irtani a szomszéd országban sétalovaglás vagy sétaharckocsikázás

lesz az egész és a lakosság majd sóval és kenyérral virág esővel üdvözlí megmentő it a hős katonákat akik először majd az életüktől azután pedig javaiktól fosztják meg őket dicsőségesen és egyúttal megismerkednek az angolvéccével is

ami annyira tetszik nekik hogy némelyikük haza is viszi falujába hadd lássanak csodát a szomszédok akik nem mentek messzire háborúzni és ezért magukra vessenek de lehetőleg gabonát mert annak most jó ára lett hála ennek a remek háborúnak

szerencse hogy a parancsnok úrnak rendelkezésére állt a drogból a megfelelő és abból a szükséges mennyiség is így aztán szépen felbátorodtak a derék katonák és mentek előre tették amit kellett

nem futottak el hősiessé mentek előre a jó katonák

vagy hátra hogyha hátrafelé szólította őket a parancsnok valami inukba szállt a levegőben kismadarak és rakéták röptültek szálltak sétalovaglás sétaharckocsikázás vagy sétarepülés csak az egész ó hős katonák de a sírjukat ki ássa meg?

a fagyos földbe ki ássa meg?

tövist terem

csillagos lépted égis erő reklámot jelent az égis erő hazát verseli a költő őt követi a nap mintha nem tudná hogy váteszek már nincsenek

a disszidáló szobrok kondenzcsíkot húznak korszakol a hazugság a Korszakov szindróma minden elvesztett csatában győzedelmeskedik égis ér itt a reklám

csillagos reklám-hazában a türelem csak újabb tövist terem az igazán nagy költő hordóból figyeli a rózsát a lovastengerész a 4-es metrón belovagol

Méry Beáta alkotása

köszöntés

„...NÉZI A FÉSZEK REPÜLÉSÉT...”

Kövesdi Károly köszöntése

Tamási Orosz János

A majdani közíró hatvan-nyolcban lépett középiskolás fokra. Hatvannyolcban. Súlyja volt annak az ének, jelen idős súlya. Egy szép, hosszú, soha véget nem érő – káprázatos ígéretekkel teli – tavasz után, a nyár közepén előbb jégeső, majd napokig tartó havazás. Jött. Kemény fagyokkal terhes idők. Jöttek, ismét. Mennyi fér el azokból hetven évben? Nos, a hetvenben először is legalább száz esztendő. Hiszen nem a semmibe érkezünk – szüleink nemzedéke, az előttünk járó idők sorshordozói fogadtak-vártak bennünket s nem üres kézzel. Legföljebb, ha hosszú, beszédes hallgatással.

Kövesdit is többnyire a szóközök lassú dekódolása tanította a gyorsfutású időben, már messze nem középiskolás fokon, arra, amiből, s ami ellen immár neki is építkeznie kellett; arra, amit majd évtizedekkel később – Tózsért köszöntve – így fogalmaz meg: „A második világháború után ... az ismételt elcsatolt Felvidék magyarságának ... a szülőföldön maradásnak, a pusztá létnek a ténye forgott kockán ... évtizedek múlva az irodalomtörténetben gyakran megfogalmazódott: a felvidéki magyar irodalomnak szinte a semmiből kellett újra indulnia.” A Magyar Örökség Díj átadásán elhangzott laudációban fogalmazott így Kövesdi, s hasonló alkalommal, de már Koncsol esetében, beemelődik „hatvannyolc” tragikumára is gondolatmenetébe. Ekkor emeli ki: „A múlt század nyolcvanas éveiben – amikor éppen kiebrudalták [Koncsolt] a kritika-és irodalomtörténet-írásból a

pártállami korifeusok – volt szerencsém nyomdai korrektorként egy gályapadon húzni vele az evezőt. Különös csapat verődött össze ott ... elcsapott szerkesztők, katedráról lerángigált tanítók, kegyvesztett, megtúrt figurák alkották, jobb sorsra érdemes vándorlegényei a szellemi életnek. ... Aurája, szellemi kisugárzása a szocialista szellemtelenség műhelyében is tekintélyt parancsolt. ... Máig elfog a szégyenteljes düh, ha arra gondolok, milyen tökmagjankók ítélték sorsa fölött.”

Úgy fest talán, hogy Kövesdi Károly hetvenedik születésnapját köszöntve, annak apropójaként idézetekbe kapaszkodom – de hát hogyan kellene s lehetne pontosabban meghatározni azt a magyar örökséget, amiről s amiért, mint elődei – ő sem fogta be pörös száját...? Írt, közírt, fáradságtalanul. Ír, közír, látszólag pihe-nés nélkül. Hogy miről? Hadd idézzem most Koncsolt: „Egész anyagi és szellemi tevékenységünk szinte kizárólagosan csak az önfenntartásra és megmaradásra irányult, többre sem erőnkől, sem lehetőségeinkből nem telt”. Ő ezt a múlt század negyvenes éveinek végéről írt összegzésében írta, de ráilene ez a mondat az első világháború utáni évekre, s rá a harmincas-negyvenes évekre, rá a hatvanas évekre, a nyolcvanasokra, a rendszerváltó évekre, s rá akár napjainkra, amikor szinte csak a bizonytalanság az örök visszatérő. „Mintha a rendszerváltás le lett volna váltva” – írja erről Kövesdi Károly is.

Közíró, mondtam, mert hát hadd éljek azzal a stallummal,

mellyel őt illette Duray Miklós: „...mindenütt megemlítik, hogy költő, publicista, író, újságíró, műfordító. ... Műfajokat akasztanak a nyakába. Viszont gondolkodni műfaj nélkül kell. A gondolat kifejezésének módja, kerete, eszköz kérdése, amit egyesek műfajnak neveznek, mások megszólalásmódnak, a közösség pedig megszólításnak. Kövesdi Károly közíró, határozza meg az Örökség Bizottság.”

Közíró. Rang, kitüntetés, bár roppant nehéz teher. Mert a kivételes tehetségű emberek esetében mindig felötlik bennem (is) a lélekből szőtt alkotások matériájának elmaradt gyarapítása. Erős, kiemelkedő, olykor maradandóan érvényes költészet is megbújik Kövesdi tarsolyában, s ki tudja, mennyi nem született meg a versekből egy adott lapszám gondos szerkesztése, egy vezércikk, egy publicisztika, egy közírás-feladat teljesítése miatt? Hiszen számára a közírás keretei, meglehet, előbbre állnak a sorban; s aki a redakcióban húzza le az életét, annak nem rúg ezernyi oldalra szépprózai, avagy lírai életműve. Nem jut arra idő – jó példa erre Czigány Lóránt mondata, aki Szabó Zoltán portréjában szól erről, így: „a határidők Damoklész kardjaként fügtek Karinthy vagy Kosztolányi feje fölött is, az ötletek, a gondolatok kiérlelésére kevés idő marad”, kevés bizony, bár Kövesdi Károlyt féltetniünk nem kell; nagy, súlyos örökség az övé, de gyönyörű s zengzetes. Elég ennek megértéséhez egy versébe lapoznunk: „...dadogtam, / mint egy csecsemő, most sem találtam /

Kövesdi Károly (Fábián Gergely felvétele)

a szavakat, az én fájó, édes szavaimat, / amelyek réges-rég elgurultak valahová. / És anyám, egyre távozóban, elnéző mosollyal / egyszer csak visszaadta őket.” S ő őrzi tovább, mint a sorsközösség legfontosabb örökségét: az anyanyelvhez határtalanságát.

Mit kívánjunk hát Kövesdi Károlynak e szép, kerek hetvenedikén? Írhasson s tehessen mindent ugyanígy. Szép sors az övé, fogyóban is teljesedő, példájában s példázatában maradandó. S nem tudom, mindennek köze van-e ahhoz, hogy hatvannyolcban lépett középiskolás fokra s emelkedett azóta sokkal magasabbra? Meglehet, nem sok, hiszen mikor volt e sorstájon bárki érkezéséhez ennél könnyebb pillanat? Innen szólni – érdem, dicsőség, felelősség. Ez Kövesdi Károly lassan továbbadandó öröksége; ami elől – ne gondolja ezt másképp – talán soha el sem

menekülhetett volna. Hiszen már Ady Endre megmondta ezt Thury Zoltánnak: „...az igazság imádása tartja abban a világban, amelyben él. Bántja a lárma, a sok nyegleség, a sok üresség, a sok gonoszság, de mégsem keresi fel azt a kis zugot, ahol kibékülve, kimenekülve szemlélődhetnék, s ahol írhatna még többet, írhatna a Thury-írásokra szomjas sok-sok embernek. ... Fél, hogy elvonulva nem tudna igaz lenni. Ő pedig a nagy súlyos igazságok hivatott szószólója, mestere.”

Kövesdi Károly, a nagy súlyos igazságok hivatott szószólója hetvenéves. Köszöntjük. S van számára egy jó hírünk is – még messze a lapzárta. De nincs idő hátradólni, várjuk az újabb írásokat. „Mert”, ahogyan tíz évvel ezelőtt is kimondatott ünnepeltünk által, „ez egyfajta szolgálat a közösségünknek”.

Méry Beáta alkotása

könyv

A CSERKÉSZLILIAM PEREMVIDÉKI SZIRMAI

Nagy Attila

Minden egyes, a helyi regionális történelem egy-egy darabját kiszínezni kívánó kiadvány megjelenése valóban fontos és kívánatos, kiváltképp napjainkban. Éppen ezért nem csupán a felvidéki magyar cserkészmozgalom, hanem a Rimaszombat története iránt érdeklődő számára is érdekes és inspiráló lehet a Lilium Aurum kiadó gondozásában megjelent, *A cserkészlilium peremvidéki szirmai* című kötet, amelyben a szerző, Gaál Lajos, a 110 éves rimaszomba-

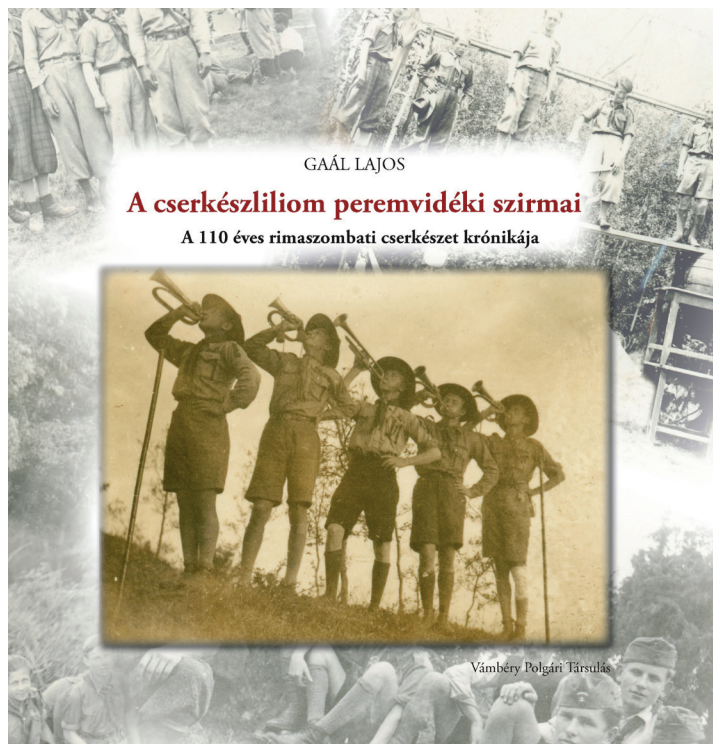
ti cserkészlet krónikáját tárja elénk.

A megkopott történelmi emlékezet ugyanis még inkább hajlamos a felejtésre, ráadásul kórságosan és gyorsan – ilyen értelemben a helyi közösségi emlékezetkultúrát is megmozgató, háromszáz oldalas kiadvány mindenképp több, mint „szerény krónika”, ahogyan szerzője írja. Gaál Lajos jelzi, hogy „sorai újságcikkek, folyóiratok, idős és fiatal cserkészek elbeszélései, valamint személyes élmények

alapján íródtak meg”, mégis többet, pontosabban többletet is odaemel a helyi történelem képzeletbeli filmjének kiszínezett kockái közé. Hiszen fotótörténeti szempontból sem elhanyagolható az az izgalmas vizuális forrásanyag, amely a szöveg kiegészítője és „láttatója” mellel.

„Mellesleg”, hiszen sok kutató számára az írott forrásanyag mellett a képi megjelenítés, a regionális, jelen esetben a cserkészmozgalmi történelem vizuális adatbázisa, illetve annak gyűjtése és bemutatása marginális, kevésbé fontos. Azonban manapság éppen azt tapasztaljuk, hogy a képi emlékezet, a fotótörténelem egyre inkább helyet és rangot kér magának a „nagy történelem” mellett a mikro-történelem nagypolcán, ahogyan a lokálpatrióta olvasó szívében is.

A kötet szerzője, jegyezzük meg, adósságot is törleszt: szülővárosának egy eddig, noha ismert, de nem ilyen részletességgel kiszínezett történetét igyekszik méltó módon bemutatni. Jó sorvezető mellett haladva állít szép és hiteles emléket Rimaszombat cserkészeinek – ahogyan a kiadványban jelzik is –, ebben két fő célt követve: „emléket állítani az egykori cserkészlet

nagyjainak és inspirációként szolgálni az utánunk jövő cserkészgeneráció számára”.

Emlékezni és emlékeztetve nevelni – ezt a sokszor elhangzott vezérelvet, megfűszerezve a helyi történelem sajátos ízével példásan teljesíti is a krónika, hiszen, ahogyan Gaál megjegyzi, „a háború előtti nagy cserkészgeneráció mindenképpen megérdemli, hogy megemlékezzünk tetteikről, történeteikről. Egy nemzedék sorsa és útkeresése rejlik ben-

nük. Az önfeláldozóan véghezvitt nemes cselekedetek – legyenek azok mindennapiak vagy heroikus nagy tettek – példaképül szolgálnak az utánunk jövő generációk számára.”

A kiadvány méltán odaillő minden rimaszombati, gömörri és felvidéki magyar ember könyvespolcára.

Gaál Lajos: A cserkészlilium peremvidéki szirmai, Vámbery Polgári Társulás, Dunaszerdahely, 2023

Méry Beáta alkotása

zene

FESZTIVÁLHANGULAT ÉS TEHETSÉGGUTATÓ

A Szlovákiai Magyar Könyvnyűzenei Szemle immáron kilencedik alkalommal került megrendezésre, szeptember elsején, délután egy órától. A helyszín a komáromi Egressy

Béni Városi Művelődési Központ volt, ahol öt zenekar mérettette meg magát egy több fős zsűri előtt.

Annak ellenére, hogy államünnep volt Szlovákiában, saj-

nos azt kellett tapasztalnom, hogy elég kevesen voltak a nézőtérben. A belépés egyébként ingyenes volt az érdeklődők számára. A rendezvényen szlovákiai magyar és magyarországi előadók is prezentálhatták magukat.

A tehetségkutató szabályai szerint minden előadónak tíz perc állt a rendelkezésére, hogy bemutakozzon a nézőknek és természetesen a zsűrinek. Maximálisan három dalt adhattak elő és csakis élő zenével léphettek fel.

Az első zenekar az ipolykészi KingFishers volt. A fiatalok ügyesen a színpadra hozták a kétezres évek eleji punk-rock zenekarok stílusát. Őket követte a MenCrew (Veresegyház), akiknek sikerült elérniük azt, hogy tényleg egy kicsit fesztiválon érezhesse magát a hallgató. Zenéjük már-már slágergyanús hangzásvilággal fúrta magát az ember fülébe, és ebben az esetben érződött az is, hogy nem kezdő zenész-

csapatról van szó, bár csupán a zenekar fele jelent csak meg a fellépésen. A Hé, Hallod! (Harta) formációból csupán a zenekar frontembere jelent meg, így ez a fellépés is hiányosnak tűnt, viszont ő volt a tehetségkutató egyik legautentikusabb fellépője.

A Kiss Zenészek (Ipolybalog) egy szintén fiatalokból álló zenekar. Velük kapcsolatban éreztem, hogy idővel kinőnek majd az átlagzenekarok sorából. Egyedi hangzásvilággal rendelkeznek, ötvözik a modern és a népies taktusokat. Rájuk mindenképpen érdemes odafigyelni. Az esemény utolsó fellépője a pécsi VikaHarp volt, aki szájharmonikával adta elő saját számait és egy feldolgozást is. Ez az előadás remekül megidézte számunkra az utcai zenélés világát.

A zsűri hazai és magyarországi tagjai (Balázs Sziszka, Bárány János, Csenger Ferenc, Emmer Péter, Jancsó Péter, Kovács Koppány, Nagy

N. Juhász Tamás

Szabolcs, Nászaly Gábor, Pap Tibor) az előadásokat követően értékelték a hallottakat. Sajnos, mivel MenCrew és a Hé, Hallod! formáció nem volt teljes (vagyis nem az egész zenekar jelent meg), így őket érdemben nem tudták értékelni. Végeredményben a nap legnagyobb „győztese” a Kiss Zenekar lett, akik a legtöbb díjat el is vitték, illetve több fellépési lehetőséghez is hozzájutottak. A hallottak alapján jogosan. Velük találkozhatunk majd az idei Öröm a Zene tehetségkutató döntőjében is.

Összegezve egy nagyon jó hangulatú, családias esemény volt a 9. Szlovákiai Magyar Könyvnyűzenei Szemle. Az értékelés előtt lehetőség volt arra, hogy az egyes fellépőkkel pár mondatot válthassunk. Az előadóknak sikerült ebben a pár órában igen tartalmas és egyedi produkciókat felvonnatniuk, megidézve ezzel a nyári fesztiválszezont.

Méry Beáta alkotása

könyv

BIRINÉNEK SZERETETTEL

Eddig ismeretlen felvidéki szerző könyve – ezzel az ajánlással kaptam kézhez Szigety Péter *Birinéninek szeretettel* című művét. Izgatott voltam, ugyanis fogalmam sem volt, mire számíthatok, s az első gyors átlapozás után kíváncsiságom még inkább fokozódott. Az viszont már akkor biztosnak tűnt, hogy különös könyv akadt a kezem ügyébe.

Már az sem számít kimonodottan szokványos szerkezetnek, hogy a különböző „elmesélésekből” álló kötet két rövidebb verssel kezdődik. Az első, cím nélküli bevezető opus egyfajta szerzői vallomásként is értelmezhető, melyben barátként szól az olvasóhoz, illetve felhívja a figyelmét – mint ké-

sőbb kiderül, nem is ok nélkül – a lehetséges nézetkülönbségekre, vitákra, s megnyugtat: áll elébe.

A soron következő, *Egyesek* című vers – ahogy arra a címe is utal, szintén minket szólít meg, heves, társadalombíró hangnemben értekezik a hatalom arroganciájáról, a konformisták sunyi számításáról, manipulációról, fogait növesztő sárkányról, s a köztünk szüntelenül fortyogó ellenségeskedésről és gyűlöletről, mely átível az egész könyvön.

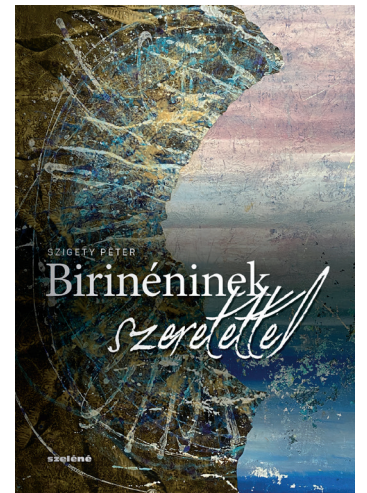
Meglepő olvasmányélményekből nincs hiány a hátralévő rövidebb-hosszabb történetekben sem. A szerző érezhetően élvezi az írást, él a nyelvi játékok, a megszólá-

lasmód által felkínált lubickolási lehetőségekkel, s ennek eredményeként sajátos, szórakoztató nyelvezet, találó és gördülékeny történetvezetés, feszes ritmus köszön vissza soraiból. Szókimondó anekdotáira jellemző a morbid, gyakran pajzán humor, az autentikusságra törekvő falusi környezet, a mindnyájunk által ismert hétköznapi, olykor bohókás, esendő figurák, a keserédes kiábrándultság. Élesen reflektál a jelenre, teszi ezt többnyire mesészerűen, melyből nem marad el a tanulság sem, ami olykor talán éppen az, hogy nincs. Elképesztő életutak villannak fel, melyek által a legkülönbözőbb témákat boncolgatva szó esik

félelemről, háborúról, szerencséről és szerencsétlenségekről, jó és gonosz tündérekéről, vagy épp iskolai bántalmazásról, de természetesen színre lép a címszereplő Biri néni és a Kísfalunk is, mely „az erősen kávéfoltos Régi Krónikához csatolt csillagtérképeken, a világ végétől pontosan három és háromnegyed fényévnnyire, a kiselejtezett álmok lomtarának tőzsomszedságában fekszik”.

Ha valaki egy friss és könnyedebb vagy netán valami merengősebb és kísérletező olvasnivalóra vágyna, megtalálhatja számításait a Szeléné Kiadó gondozásában tavaly megjelent kötetben. Egyet megígérhetek: garantáltan meg fog mozgatni valamit a kedves olvasóban.

Kovács Balázs

Szigety Péter: *Birinéninek szeretettel*, Szeléné Kiadó, Dunavarsány, 2022

jegyzet

AMIKOR OLVASOK

Amikor olvasok, hetedhét országban járok és a napsárga hajú herceg ment meg a sárkánytól.

Amikor olvasok, megakad a csutka a torkomon és üvegkoporsóban várom, hogy rám találjon a szerelem.

Amikor olvasok, a bíró lánya vagyok, fel is vagyok öltözve, meg nem is, hozok is ajándékot, meg nem is.

Amikor olvasok, elveszett pilóta vagyok a sivatagban, találkozom egy apró, szőke kislánnyal, aki addig kérdez, amíg választ nem kap minden kérdésére.

Amikor olvasok, ikertestvéremmel, Louis-zal, cserélek helyet, közösen azon munkálkodunk, hogy megakadályozzuk az apukánk esküvőjét.

Amikor olvasok, a Pál utcában hősiesen rágom a gittet,

ami szájról szájra terjed a gitárszak között.

Amikor olvasok, Tutajos-sal horgászunk a lápban, elkap minket a jégeső, ő pedig tüdőgyulladást kap.

Amikor olvasok, védem az egri várat, kőhengerítéssel, szurok- és ólomöntéssel tisztítok ki egy vékony ösvényt az ostromlott várfalon.

Amikor olvasok, sérthetetlen vagyok, egyetlen gyenge pontom az Achilles-sarkam, ahol eltalál a trójai herceg nyila.

Amikor olvasok, Vergilius társaságában bebarangolom a Poklot, a Purgatóriumot és a Mennyországot.

Amikor olvasok, a Senki szigetén ismerem meg a boldogságot egy társadalmon kívüli élő nő, Noémi mellett.

Amikor olvasok, rászánom magam, hogy köpönyeget varrassak, de a vágyott ruhadara-

bot elrabolják tőlem a pétervári éjszakában.

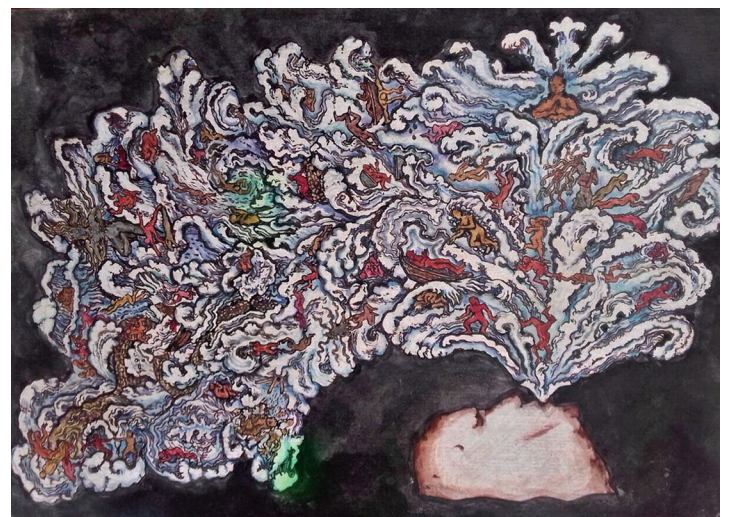
Amikor olvasok, titokban szeretek egy férfit, egy világban, ahol érezni nem szabad, mert a gondolatrendőrség bármikor lecsaphat.

Amikor olvasok, egész éjszaka dobozok, de az Őrnagy szeme láttára gondatlanságból elkövetett ásitást követek el.

Amikor olvasok, ezer életet élhetek, ezer szerepbe bújhatok. Amikor olvasok, bárki lehetek, aki csak lenni akarok. A kötelező vagy az ajánlott olvasmányok elindíthatnak az olvasás szeretete felé vezető úton, de azok akár kontraproduktívak is lehetnek, ha olyan könyvet erőltetnek ránk, ami nem az életkorunknak vagy a hangulatunknak megfelelő.

Az *Egri csillagok* élenként élnek az emlékezetemben, még általános iskolában kínok közepette olvastam el. Tíz évvel később ismét a kezembe került a könyv, de akkor az olvasói élmény pozitív volt. Idő kell ahhoz, hogy kialakuljon, hogy mit olvasunk szívesen. Az olvasói stílus kialakításához én azzal kísérleteztem, hogy eltérő műfajú könyveket válogattam össze, hogy megtaláljam a személyes olvasói portfóliómat. Mielőtt még a kezembe vennék egy könyvet, fülelek, mert mostanában hallom, ha egy könyv megszólít engem. Több száz elolvasott könyv szükséges ahhoz, hogy az olvasási stílus kialakuljon, ha ez megtörténik, akkor is érdemes időnként olyan könyveket a kezünkbe venni, ami túlmutat az olvasói keretünkön.

Takács Éva

Méry Beáta alkotása

Méry Beáta alkotása

vers

Kovács Balázs

a bácsi, aki mindig

nem emlékszem az arcára,
sem az utolsó alkalomra,
vagy hogy mikor tűnt fel
a hiánya először.
csak a hangját hallom.

beépült,
mint a korai madárcsicsergés,
a pocsolyák kialakulásának helye,
a hepehupa a járdán,
a kerítés, ahol kifér a kutya feje,

vagy egy kereszteződés,
anélkül, hogy felnéznék.
egy ponton túl soha többé
nem fog eszembe jutni,
hogy minden reggel, minden délután
fehér műanyagszékéről
felénk fordítva fejét,
élénk hanglejtésében a súlyokat
félénken hordozta, mintha sose járt volna
máshol, csak ott a négyzetméternyi magasban,
a bácsi, aki mindenkinek köszönt.

sci-fi

SZUVENÍR

– Én megmondtam előre, te anakronisztikaköpködő csilaglágma, te! – kezdte újra hisztérikus szócunamiját, pedig a mentálhálóm vibrálásra kényszerítő temporális audiovavarok és a fedélzeti monitoron cikázó adatok is elég kellemetlenséget okoztak. Úgy éreztem, az űrhajómban kibontakozó káosz megnyilvánulásai szinte elektromos viharokká állnak össze túlterhelt elmém-ben, de Nessthor nem bírt lakatot tenni a szájára, sőt... – Statisztikailag kiszámítottam, mi több, leveztettem neked, hogy a Macskétád hibázni fog. Megint! De azért se lehetett a megbízható és hűséges Ebsiklómon menni a küldetésre! A makacsságod és az aszociális kompromisszumképtelenséged ellehetetleníti a sikerünket, te anomáliaagyú intersztelláris lépfene, te...

Nem tudtam meg, milyen

becsmérlő kifejezés lett volna, melyet dühöngő elméje és a mentálhálójába ültetett Hermes 6000 nyelvi program kigenerált volna a megsértésemre. Amikor beütöttem a manuális irányításhoz szükséges vizuális felületet megjelölt kódot, és az űrhajóm elülső ablaka elől felhúzódott a Tannhäuser-acél védőmembrán, mindketten felordítottunk. A megaiüvegre fekete, sűrű szemipermeábilis anyag bőséges adagja csapódott.

– Az idegen anyag/létforma azonosítását kérem C.A.T.! – parancsoltam rá az én szeretett űrhajómra. Reménykedtem benne, hogy a pániktól hangomba költöző remegés nem gátolja a vokális feladatmegadás értelmezését. Nem kellett csalódnom, a galaktikus macskamentális hordozó járgányom kompetenciáiban. Azonban a doromboló, mély

női hangon érkező válasz még Nessthor is meglepte.

– A légköri viszonyok és a felületi hőátvitel folytán rohamosan hűlő, emberi mércével, jelenleg 95 °Celsius fokos (részedre leegyszerűsítve: nagyon forró) szurok.

– Mi?! – kiáltottam fel akaratlanul, mire cicajárgányom és irritáló útítársam kórusban darálták a definíciót:

– Szurok... fekete anyag, mely a kőszén és gyanta lepárlása utáni maradvány. Az anyag nehezen forralható, szobahőmérsékleten merevvé válik: viszkozitása százmilliárdszor nagyobb a földi H₂O-nál...

– De miért...

Nem tudtam befejezni a kérdésemet, mert látási nehézségeink részleges korrigálása érdekében Nessthor bekapcsolta az űrhajóm külső hangérzékelőit. A primer hangzavarból lassan összeállt a fejünkben, hogy a szurok harcászati felhasználásának ártatlan elszenvedői lettünk.

Nessthor leplezetlen gyűlölettel nézett rám, miközben a navigációs kabinban olyan mondatok szálltak körülöttnk, mint:

– Hozzatok még! Gyerünk!

– Vasördögöt is megidéztek azok a turbános disznók!

– Öntsétek rá a gulyásos kondért is! Gyerünk! Higgyetek, harcoljatok!

– Amit egri nő főz, abba bele-döglök a félholdas sejtán!

– Nem elég, hogy rossz évbe hoztál minket, még rossz helyre is! – sziszegte felém Nessthor. Multioptikus bal szeme gyilkos sugarak ígérétéből villogott, míg az emberi, jobb látószervéből is szinte süttött a méreg. – Soha... Soha többé nem kérek tőled sem-

mit! Báthory Erzsébetet akartam megnézni, de ő – mutatott a termométerünk villogó számaira –, földi idő szerint 1552-ben még meg sem született, és biztosan nem volt egri nő!

Nem hiszem, hogy javított Nessthor hangulatán, hogy az űrhajóm mikrofonjaiból cicásan prüszszentős kuncogás szűrődött elő. Mondtam már, hogy a járművem se kedveli a Galaktikus Akadémia által kirendelt útítársamat? Szerintem C.A.T. az egész temporális és territoriális csúsztatást szimplán Nessthor J. Kerhar bosszantására csinálta.

Ritkán mondok jelenlegi úti- és kutatótársamról pozitívumot, de becsületére legyen mondván, hogy nem kezdett csapkodni vagy kárt tenni a járműben, hanem nyugalmat erőltetett magára.

– Takarodjunk innen – mondta halkán –, mielőtt megint valami galibát okozol. Nem hiányzik...

A hajóm tetejére csapódó test kimerítette a galiba fogalmát. Bár nem kértük rá, űrhajóm kinyitotta a raktér egyik szellőzőjét. Mondtam már, hogy a hajóm igencsak szeszélyes? Mindketten jól hallottuk, hogy a valami fémes csattanásokkal és ízes, magyar káromkodásokkal zuhan a fedélközbe.

Tanácsstalanul álltunk az ájult páncélruhás férfi felett. A bioszenzorom szerint magas szinten működtek az életfunkciói. Ezt csak alátámasztotta, hogy hangosan horkolt a ledöntött léghűtött műanyagtárolóim tetején.

– Tegyük ki a talaj közelében? – fordultam Nessthor felé. Arckifejezése semmi jót nem ígért.

Juhász Kornélia

– A mentálhálóm szerint a zuhanás következtében ennek a humánnak pontosan három perc negyvenhét másodperce meg kellett volna halnia. Ha kidobjuk és tovább él, az anomáliát okoz.

– Mekkora anomáliát okozhat egy egyszerű közkatona túlélése? – engedtem ki a hangomat. Tényleg nem akartam megint bajt okozni. – Ne már!

– Az altiverzális lexikonom szerint – sóhajtott fel Nessthor –, ez bizonyos Titusz, Dugovics. Lerántott magával egy török katonát, és az ő áldozata nagyban befolyásolta az Eger várában zajló ostrom kimenetelét. Ő egy kulturális mementó...

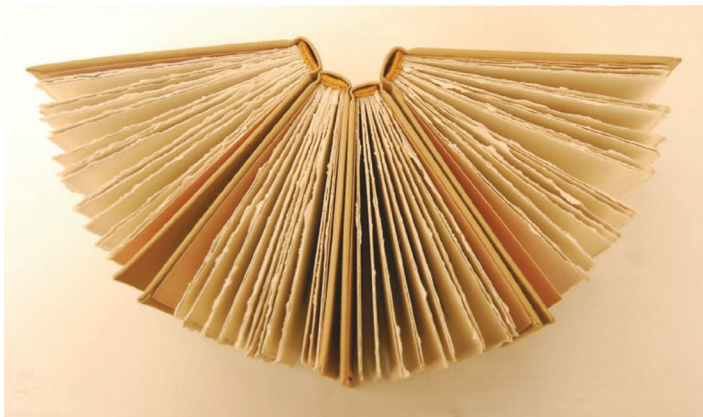
– Ez nem igaz! – túrtam bele tüskés hajamba olyan erővel, hogy csoda, nem jelzett légnyomásváltást a mentálmembránom. – Most mit csináljunk?

Nessthor úgy emelte fel a tenyerét, mintha azt mondaná a mozdulattal, hogy „Ezt ti, te meg a masinád rontottátok el, úgyhogy ezt a Dugovicsot dugjátok, ahová akarjátok...”

Miközben az űrhajóm észrevétlenül elhagyta a földi légkört, szomorúan néztem az előttem hortyogó hőst. Magamban megállapítottam, sőt mentálnaplómba is feljegyeztem:

– A Galaktikus Akadémia bánhatja, hogy engem és őselenségemet, Nessthor J. Kerhart jelölték ki a páros szociális készségfejlesztő feladatra, hogy frissítsük a Föld bolygó magyarjairól őrzött adatbázisukat. Én Mac Orbitron vagyok, és azt hiszem, megint bajt okoztam...

U. i.: Az optimizmus jegyében megjegyzem: viszek haza egy kulturális mementót szuvenír gyanánt.

Méry Beáta alkotása

képzőművészet

FINOM VONALAK SZÖVEVÉNYE

A somorjai származású Méry Beáta grafikus és festő a budapesti Magyar Képzőművészeti Egyetemen végezte tanulmányait, de több neves képzőművészeti intézményben is tanult. Nagy hatással volt a művészetére, amikor is Spanyolországban és Indonéziában töltött tanulmányi időt, ahol másfajta kulturális hatások érték.

Foglalkoztatja a magány és az összeköttetés témája, az ember és a természet kapcsolata. Utazásainak élményeit, az őt ért hatásokat mindig beleszövi alkotásaiba – azt vallja, műveinek több jelen-

tésrétege van, és szabadságot kell hagyni a nézőnek, hogy mindenki ki tudja venni belőlük a sajátját.

Hitvallása szerint, a tradicionális és a modern látásmód konfliktusával, annak feloldási lehetőségeivel kísérletezik. Munkáira jellemzőek a burjánzó felületek, a grafikai és egyéb technikákkal létrehozott szövevényeszerű rendszerek, organikus térkitöltő struktúrák. Alkalmazott archaikus szimbólumrendszerével különös világot tár a néző elé: alkotásait szemlélve úgy érezzük, egyszerre vagyunk szemtanúi az ősiségnek, saját

hagyományvilágunknak és a világ valamennyi kultúrájának, művészetének.

Több kiállításon is bemutatásra kerültek finom művű, gazdag motívumú és színvilágú szőnyeg-festményei. Külön világot képeznek a mély üzeneteket közvetítő, letisztult stílusú művészkönyvei. Különleges hangulatú alkotásai szinte révületbe viszik a nézőt, egyedi kifejezésmódja elgondolkodtat, magával sodor, színvilága különleges, a kompozíciók egyfajta meditatív világba kalauzolnak. Akvarelljei, grafikai, batik-munkái, képei mind-mind egyedi

univerzumot alkotnak, melyeket valamilyen különleges módon mégis összeköti a művész finom stílusa.

„Művészeti programom alapvető iránya, hogy történeteket meséljek olyan benünk és körülöttünk található rejtett/láthatatlan erőkről, amelyek folyamatosan hatnak az emberre. Alkotási folyamataim során arra töreksem, hogy egyfajta lírai, mitológiai rendszert építsek az ember belső mozgásairól, fejlődéséről és átalakulásáról, amihez sokszor természeti képeket hívok segítségül” – vallja ars poeticájában.

Póda Erzsébet

Méry Beáta

novella

AZ ÉPÍTÉSZ BOSSZÚJA

Az építész nem értett sokat az egészszről. Csak ült és bambán hörgölte a sörét. Hogyan lett egyszerre adósa az adóhatóságnak, ha másfél hete még azzal a jó hírrel ajándékozta meg a könyvelője, hogy *jelenleg nincsen tartozása*, tehát se pozitív, se negatív irányba nem billen az a rusnya mérleg. Akkor még, abban a mérsékelten vidám pillanatában Albee darabjának a címe is beugrott neki: *Kényes egyensúly*. Most meg itt ül, a söre egyre keserűbb. Már nem is igen ízlik. Ahogy semmi se körülötte.

Mi történt itt? – merengett. Miért aljasulnak el a dolgok? Hová párolog az értelem? S hogyan születnek sorra az olyan üres mondatok, mint ez: *„tájékoztatjuk továbbá, hogy ez az összeg nem tartalmazza a jelen fizetési tájékoztató keltét megelőző 5 napon belül esedékessé vált tartozásait.”* Hogy kinek a mijét? Minek a keltét?

Az elmúlt hónapokban folyton azt érezte, bármit tesz, nem sok értelme van. Ám feltűnt neki, hogy a környezetében élők is mind többen éreznek így. Jóbarátját éppen előző nap tették lapátra. Nem azért, mert nem tette oda magát, éppen ellenkezőleg! Éveken át hitt a cégében, hitt a kollégáiban, hitt magában, a

szaktudásában. Szorgalmas volt. Ez lett a veszte. Reggel kilenctől tízig úgy vágta ki, mint a kóbor kutyát. *„Egy hónap fizetés + egy hónap felmondási idő, itt írja alá”* – mormogta neki egy jellegtelen pofa, akit addig sosem látott, vagy ha látott, hát nem csoda, hogy nem jegyezte meg magának. A semmilyen korábban a legkiválóbb arcmemória is elsatnyul.

Az építész csak ült. Nem juttott eszébe semmi. Elhagyta az ihlet, a szép- és arányérzék. *A korszellem nem igényli a szellemi erőfeszítést* – böfentette fel tudatalattija a rideg valót. Más kell ide. Könyök. Arc. Izom. Kíméletlenség. Közöny. Az új világ nem az építészé, hanem a rombolóké. Lám, szívbeli cimborája is, hogy befürdött. Egy mérnöki pálya recscent meg.

A középkorú építész nem sokat értett az egészszről. A világ mintha kiszaladt volna alóla, így érezte. App-ok szorításában, olcsó szlogenek hangorkánjában, macskajancsik és macskajulcsik beltenyészetében, Marvel-filmek fényszennyezésében élni bizony nem egy épületes élmény. Kinézett a tájra, amit kitakart a Campus meg egy akkumulátorgyár. *„Még hogy campus – gondolta –, sokkal inkább Kampec.”* Látszatsiva-

tag. Látványpokol. Neongyötrem. Hitelekkel, adókkal, örökös bizonytalansággal „felszerelt” kutyakomédia. *Koldusopera vs. Armani-mulatós.*

De hát mi történt itt? Hogyan született meg ez a kénköves pokol?

Az építész eddig, s nem tovább sajnálta-sajnálhatta magát, mígnem újabb sört bontott. Fölnézett. Egyszeriben ráeszmélt, hogy van kiút. *„Hagyom a fenébe az egészszét!”* – mormolta. Úgy döntött, megerősíti magát – ott belül. S kihívja az istenek haragját! Mert ettől a naptól fogva tényleg tesz a csekkekre, az adóhatóságra, a biztosításra, a hivatalos levelekre, mindenre, ami eddig röghöz kötötte. Előkaparta régi csövázását, behajtogatott néhány ruhaneműt, némi elemóziát, pár doboz gyufát, Marcus Aurelius *Elmékedéseit*, az *Ulyssset* (amit mindig el szeretett volna olvasni, de eddig soha nem volt rá elég ideje), egy pakli kártyát, a nagyapjától megörökölt kulacsot. Az íróasztalán hagyta a személyijét, a jogsiját, a bankkártyáját, a TAJ-számát, az adókártyát. Az okostelefonjának néhány kalapácsütéssel vetett véget.

És elindult a pusztába. De a pusztá már foglalt volt.

Egy biztonsági őr és egy harci eb vigyázta a rónaságot. Ő rendíthetetlenül tovább gyalogolt. Ment, mendegélt. Mígnem egy *faluvégi kurtakocsmához* ért. Belépett. Odabent üres volt minden, csak egy asztalra lett figyelmes, ami mellett két szék árvalkodott. Az egyikre leült. Várt, várt, maga se tudta, mire-kire. Azután elbóbiskolt.

Amikor fölébredt, már sok

Szabó Zoltán Attila

szék és asztal vette körül, és sok-sok ember ücsörgött a kricsmiben. A követői! Egyikük se volt részeg, türelmesen vártak a jelzésre, mikor kezdek el végre a munkát. Az építész halkán megjegyezte: *„nos, az alapoknál kell kezdeni mindent...”*

Azok bólogattak, majd nekiláttak. Együtt. A hatóságok engedélye nélkül.

Azóta boldogok.

Méry Beáta alkotása

A TITOKZATOS GÓLIÁT

Sofórként értem a dolgom, mégis sikerült koccannom farolás közben. Annyira minimális volt a súrlódás, szinte észre sem vettem. A visszapillantó tükörben pedig azt láttam, hogy integetnek nekem. Jó, gondoltam, milyen kedves, s én is hevesen visszaintegettem, majd kiszálltam. Mosollyal az arcomon. Az integető nő hisztijét látva ez a mosoly egyre csak terbélyesedett.

A húszas éveiben járó szőkeség magabiztosan nézett rám, de ez nem tartott sokáig, mert szűrő tekintetét gyorsan gyanakvó pillantásra cserélte. Ja, vagy így? Rendben, akkor én is így. Látom, pénze van, vagy valakinek, aki eltartja, szuper a járgány, extra lóerő, ő maga pedig a divatlapból lépett ki. Ott van a top tizben, de ez nem hatott meg. Ő pedig igyekezett kihasználni az előnyét, érdekes stílusban szórazkodott velem.

Rendben. Ám legyen! Az esélyt megadtam. Örüljön. Kinyitotta a száját. Szóra. Hogy el ne osonjak innen, mert nem úszom meg szárazon. Ezt úgy bele a képembe. Aztán lehaldaltam. Ordináré stílusban és dühös gesztusokkal üvöltözött, mint aki azt akarja bizonygatni, hogy *figyelj, én ilyet is tudok!* Ja, ilyet én is. Simán. Az emberek ingerküszöbe különböző, ahogy a reakcióik is. Ilyen világot élünk. Egyesek szeretik ingerelni az oroszlánt. Én oroszlán vagyok, s ő ezt még nem tudja. Szegény!

Tessék? Hozzám szóltál? Nem mondom! Tökös csaj vagy, hú de nagyon. Csak úgy a szemembe? Bele egyenesen? Ja, hogy a fülemben? Az jó, legalább lenyugodtál! Hogy nem? Hogy hiába volt minden, mert nem lett jobb? Szegény...

Hé, kiáltott rám ekkor egy nagy darab, kopasz férfi, aki váratlanul jelent meg a hátam

mögött. Alacsonyabb voltam nála, meg satnyább is, a korát pedig lehetetlenség volt megállapítani. Lehetett húsz, de akár negyven. A hangja mély, karcos. Ezt akkor éreztem, amikor rám üvöltött. *Hogy beszélsz te a csajommal?*

Ebből baj lesz, gondoltam, s lett is.

Megszorította a karomat, mire én kicsit hátralöktem. Vagyis csak löktem volna, mert olyan érzésem volt, hogy egy betontuskót próbálok megmozdítani, ami gyilkos vigyorral liheg az arcomba. Hiába, nem egy súlycsoportba tartozunk. Pár másodperc elég volt ahhoz, hogy hóna alá kapja a fejem, és jól megszorítsa. Ennyit az oroszlánról.

Szaporá szuszogást hallottam, az én lélegzetem pedig egyre csak fogyott. Csak arra volt energiám, hogy a szűk nadrágon keresztül megmarkoljam, és csavarjak egyet a heréin. Szinte ezzel egy időben egy csattanás,

majd egy fájdalmas szisszenés. Épp a legjobbkor.

A betontuskó szorítása lassan engedett, amitől én szaporábban szedtem a levegőt. Közben még mindig azt éreztem, hogy az oxigén megakadt valahol félúton. Hangokat hallottam. Fogózkodtam a korlátban, szédültem még, de már lassan kitisztult előttem a világ.

Egy barna szemű Downszindrómás srácot láttam, aki nyilván nem mérte fel tette következményét, amikor a segítségemre sietett. Bottal a kezében. Közben azt hajtogatta gépiesen, hogy *hát micsonda dolog ez? Nem bántjuk a kisebbet!* Mondott volna még valamit, de hang nem jött ki a torkán, csak a szája mozgott. Nyilván az izgalomtól. Ugyanolyan gyanakodva néztem a nagydarab férfit, ahogy ő nézett a támadójára.

Még hogy én mit csinálok, te mit csinálsz? – ordított rá a kopasz. Tartottam tőle, hogy

rátámad a srácra, de valami megmozdulhatott elborult elméjében, mert bár megvetően elhúzta a száját, megszívta a fogát, de csak annyit szólt a folyamatosan sipítózó bombázónak, hogy *szállj be!* Azért még köpött egy nagyot felém. A gépkocsi ajtaja becsapódott, s amikor felbűgött a motor, a srác csak annyit mondott, hogy *úgy, úgy*. A kezében lévő botot még mindig fenyegetően mozgatta.

Nyilvánvaló, hogy a betontuskó nem a srác suhintásától rezelt be, hanem a mögötte álló tetovált nyakú góliáttól. Ezen nem is csodálkoztam, én sem szeretnék találkozni vele az éjszakai sötétségben. Akkora oroszlán azért nem vagyok.

Köszönetképpen a fiú vállára tettem a kezem, ő pedig ártatlanul mosolygott rám, hiányos füstszínű fogazattal. *Elkergettem, ugye? Veszél nekem egy fagyit?* Naná! Ez a legkevesebb.

Nagy Erika

múltidéző

SÜKEI KÁROLY, A MÁRCIUSI IFJAK EGYIKE

Juhász Dósa János

Kétszáz éve született, egy esztendőben Petőfi Sándorral. Azokban a mozgalmas márciusi forradalmi napokban ott volt az élbolyban, és később is kitartott a forradalom mellett. Előbb Egressy Gábor délvidéki kormánybiztos mellett volt írnok, majd a szegedi önkéntes nemzetőr-zászlóaljban számvevő hadnagy lett, a forradalom végnapjaiban Perczel Mór főhadnaggyá nevezte ki. Nyári Albertnek a nagy napokról írt, 1848 márciusában megjelent füzetében olvassuk: „Sükei volt a legelső, ki e nap fellépett. Jónak találta ugyanis a nála levő Ellenzéki Kör feltette 12 pontból álló programot az utcára kiragasztani... Az Uri és Kígyó utca szögleténél láthattuk őt, a felragasztott papír előtt, a kíváncsi népek, annak minden egyes pontjait magyarázgatni... A visszaélések semmirekellő-

sége ellen merészelt kikelni, életének kockáztatásával, mert alighogy a pontoknak kellő megmagyarázása után eltávozott, máris egyik kém úr őt bolondnak vélvén, rendőrökért akart menni, hogy őt a Rókus kórház második emeletére expedíáltassa...” Ekkor válaszolta Klauzál Gábor tömeget csitító szavaira az alábbi, később szálóigévé vált mondatot: „Olyan időket élünk, hogy nem kell most az o-ko-ko-kos ember!”

Ez a dadogó, gunyoros modorú, különöc fiatalember egyike volt a legképzettebb magyar forradalmároknak. Apja, szőkefalvi Sükei Imre a bukaresti református magyar egyház megalapítója volt. Fia Nagye nyeden és Kolozsváron tanult, de jogi tanulmányait nem fejezte be. Már 1845-ben megjelentek az első versei a Kolozsvári Társalkodó című lapban,

s a kor egyik legfelkészültebb irodalomkritikusává és teoretikusává képezte ki önmagát: 1847-ben már Pesten az Életképek kritikai rovatának a vezetője. Elméleti munkássága mellett fordított is, Hugo, Gogol, Shelley egyik első magyar fordítója, a szintén kolozsvári Récsi Emil jogtudóssal közösen kezdte fordítani Thackeray *Hiúság vására* című regényfolyamát, míg a komáromi Beőthy Lászlóval a *Natalie* című angol lányregényt ültették át magyar nyelvre. A világosi bukás után egy ideig bujdosott, majd 1850-ben visszatért Pestre. Bírálatot írt az akkoriban alakult Pesti Naplóba, s dolgozott az Ujabbkori Ismeretek Tárába, valamint a Szépirodalmi Lapokba.

1853 őszén Losoncra került gimnáziumi tanárnak, de sajnos nem sokáig: 1854 telén

ugyanis fiatalon, alig 30 évesen meghalt. Közben 1851-ben a pesti Eisenfels és Emich könyvnyomdájában megjelent egyetlen verseskötete, a négy ciklusból álló (*Elborongás, Árnyképek, Sugarak, Éber álom*), nagyrészt szerelmes verseket tartalmazó *Hulló csillagok* című versgyűjteménye. Kéziratban maradt költeményeit halála után a Hölglyfutár és Müller Gyula Nagy Naptára közölte.

A kor szokásainak megfelelően jeltelen sírba temették, s csak a hetvenes évek végén gondolták úgy lelkes losonciak, a Casino Club tagjai, hogy illene síremléket állítani a temetőjükben nyugvó márciusi ifjúnak. Nos, a végeredmény felemás lett: az obeliszk ugyan elkészült, de azon a nevet y-nal írják (ő maga a verseskötetében is i-vel írta), de nem stimmel a halálozási évszáma sem.

Sükei Károly sírja a losonci temetőben

Sükei Károly ugyanis 1823. szeptember 16-án született, s nem 1824 februárjában, ahogy több lexikon írja, és 1854. január 20-án halt meg. A többi talán stimmel...

A szerző köszönetet mond a cikk megírásához nyújtott segítségért az Országos Széchényi Könyvtár munkatársának, Elbéné Mester Magdolnának.

Sükei Károly

Áttekintek

Áttekintek a nagy messzeségen,
Amidőn a hajnal kel az égen,
S tengerét a fényes délibábnak
Elkiönti síkjain a tájnak:
Mint szerelmed édes gondolatja
Boldogsággal szívem elborítja;
Én a fényben tégedet kereslek,
Angyalom! Csak tégedet szeretlek.

Neked hajnalálom még az élet,
Vágyaidnak édent fest a képzet,
S nyájasan néz szép tündéerkertjébe
A kígyó is a madár szemébe.
Álmaidnak legyen éber óre,
S ha fölébredsz sivatag jövőre –
Altató dalt mondjak jó szívednek:
Angyalom! Csak tégedet szeretlek.

Köd borult a tónak tükörére,
Köd borult a bércek tetejére;
Majd a köd, miként a lenge fátyol,
Meg-meging a szellő sóhajától
S látni a tó tükörét, s a bérceket,
Mint szívemben az örök hűséget,
Ábrándok közt játszi szerelemnek,
Angyalom! Csak tégedet szeretlek.

Amit nyújt az élet jókedvébe,
Nem tehetem lábad elébe,
Mert a földön nincs nekem világom,
Van csak édes boldogtalanságom.
Mint a hattyút, nyíltól átszegezve,
Ragad engem az élet örvénye;
Hattyúhangját halld a szerelemnek,
Angyalom! Csak tégedet szeretlek.

Lenge szellő...

Lenge szellő, lenge szellő!
Ne higgy a virág szavának,
Amidőn oly esdekelve
S kérve kér illatbeszéde:
Lenge szellő, lenge szellő!
Kérlek szépen légy te szél.
Ott sötétlik barna felhő,
Mely vihart rejt és villámot.
Kergesd el a barna felhőt,
Mert én félek a vihartól,
Mert én félek a villámtól;
Lenge szellő, lenge szellő!
Kérlek szépen, légy te szél.

Lenge szellő, lenge szellő!
Ne higgy a virág szavának;
Maradj csöndesen pihenve
Vad bokornak árnyékában,
S ne erőltessd meg magad.
Mert a csalfa szép virágnak,
Más van ajkán, más szívében.
A vihartól, a villámtól
Aggodalma mit se fáj.
Csapodár szerelmi vággyal
Napsugár után eseng ő,
Mít a barna fölleg elrejt,
És azért oly esdekelve,
S kérve kér illatbeszéde,
Hogy elúzd a barna felhőt.

Lenge szellő, lenge szellő!
Ne higgy a virág szavának.

Nekem nem kell a valóság

Nekem nem kell a valóság: –
Virágait ábrándjaimnak
Megöntözöm a könnyeimmel,
Hogy számodra viruljanak.

Ó, tudom, te eljössz hozzám,
Midőn fájni fog az élet...

Elfogadlak meghajolva,
Mint egy megfeszített szentet:

És feltűzöm áhítattal,
ábrándjaimnak virágát,
Fájó szíved keresztjére –
Mint egy halvány passiflorát.

Midőn együtt vagyunk

Midőn együtt vagyunk
Nem tudunk beszélni;
Szemeinkben látjuk
Lelkeinket élni.

Szívünk titkos vágya
Összetalálkozik:
Mint két bolygó szellem,
Kik egymást keresik.

S megtalálva egymást,
Átfolynak egymásba, –
S szóval röpülnek
Boldogabb hazába.

Ha szíved..

Ha szíved hozzám hajolna,
Nem tudom: boldog lennék-e?
Boldogító gondolatról
Nincs lelkenek sejtése.

Én csak azt az egyet érzem
Hogy úgy lennék mint a madár,
Mely a tenger végtelenjén
Eltévedve, bús dallal jár;

S mely előtt ha föltűnnék a
Zöld sziget vágyott vidéke:
Aján a' dal megszakadna
És örökre néma lenne.

zenqórét

CSOMÓMANÓ ÉS MASNITÜNDÉR

Durec Valéria

Sára mindig mosolygós, vidám kislány volt. Anyukájával és apukájával egy kisváros peremén laktak, takaros házikóban, amit a sok-sok virágtól és fától alig lehetett látni.

Ma éppen csendes volt a ház, nem hallatszott sem kacagás, sem a kis lábak dübörgése. Sára ugyanis szomorúan szipogott a kanapé támlájára borulva. Az öreg heverő vigasztalón ölelte, a napocska csalogatóan villantotta meg sugarait, de a kislány ebből semmit nem vett észre. Lehelével bepárasította az ablakot, és pici ujjával szívecskét rajzolt rá.

– Még mindig nem sikerült? – lépett hozzá édesanyja.

A nappali szekrényben ijedten összekoccantak a poharak, suttogva mondták a vázának:

– Még mindig nem sikerült neki... Szegény kislány!

A szőnyeg is hullámosra hajtogatta magát, csak mosolyogjon már ez a pici gyermek. Sára mindezt észre sem vette. Lehorgasztott fejjel, szipogva kérdezte:

– Miért vett nekem fűzős cipőt a nagy?

– Már nem tetszik? Annyira örültél az ajándéknak! – húzta magához az anyja.

– Sosem fogom tudni bekötni! A szép masni helyet mindig csak csomó lesz!

– Csupán gyakorlás kérdése – simogatta meg a fejét az anyukája, és visszament a konyhába. Sára kelleetlenül

bement a szobájába. Az ágya mellett hívogatóan csillogtak az új lábbelik. A kislány leült a szőnyegre, felhúzta az egyik lábára a cipőt, és apró ujjaival elkezdte kötni a masnit.

– Egy hurok, körbe tekerem, áthúrom – suttogta maga elé, arca kipirosodott, még a nyelvét is kidugta a nagy igyekezettől –, és meghúrom. Megint csomó! – kiáltotta.

Aztán újból nekilátott, és még egyszer, és még egyszer, míg el nem szenderült a cipellők mellett a fáradtságtól. Anyukája így talált rá. Óvatosan lehúzta a kislány lábáról a cipőt, ágyába fektette, betakargatta, pusztit nyomott homlokára, és a fülébe súgta:

– Holnap biztosan sikerül!

Az utcai lámpa kíváncsian pillantott be az ablakon, megvilágította a zöld színű, sok-sok színes virággal borított cipellőket. Amint meglátta a szivárványszínű cipőfűzőket, meglepetésében pislanított egyet.

– Óh, akár egy csodaszép virágzó rét eső után, szivárvánnyal az égen – sóhajtotta. Bár rétet még sosem látott, de pontosan ilyennek képzelte. Apró léptek csoszogása hallatszott a szőnyegen, a cipőfűzők megmozdultak, és egy nagy csomóba gabalyodtak.

– Miért nem hagyod békén? – kérdezte egy csilingelő hang. – Már igazán sokat gyakorolt.

Balázs Géza illusztrációja

– Te mindig a nyomomban vagy? – mordult fel egy kicsi, sötét alak, akinek a ruhája kizárólag csomóból és gubancból állt. Még a haja is összevissza kuszálódott. Csomómanó volt az, aki minden gyermek életét megkeserítette. Jó, jó, el kell ismerni, néha jót is cselekedett. Például amikor kimondottan csomóra volt szükség, ám ő jobban szerette bosszantani a masnit kötöző gyerekeket.

– Még gyakorolhat pár napot – mosolygott Csomómanó, miközben még szorosabbra húzta a csomót. Egy

könnyed szárny érintése állította le munkálkodásában. Nem is szárnyak voltak azok. Ezüstösen csillogó masnik borzolták zilált haját. Masnitündér leszállt a cipellőkhöz, varázspálcája érintésére a csomók kioldódtak, és egy tökéletes masni rajzolódott ki rajtuk a félhomályban. Az utcai lámpa elképedve felerősítette a fényét, ami megvilágította Csomómanót, aki dühösen dobbantott, és már ott sem volt. Masnitündér a másik cipőn is megkötötte a cipőfűzőt, majd pajkos tündértáncot lejtett Sára felett,

és elrepült. Sok volt még a dolga, vigyáznia kellett a morcos Csomómanóra.

Másnap reggel Sára meglátta a masnira kötözött cipőket.

– De gyönyörű! – kiáltotta. Fogta őket, kibogozta, felhúzta a lábára és lassan, megfontoltan tökéletes masnikat kötött.

– Anya, anya, nézd! Ugye, ma a tündércipőkben mehetnek oviba?

Anya mosolyogva bólintott. – Ügyes vagy! Akár indulhatunk is.

Bettes István

Bogaras versek

Érces közfutó

Már hajnalban futni készül
Élete futásra épül
Ép bogárban ép a lélek
Vidám így a bogarélet

Földúton fut, patakparton
Ott tempózik az aszfalton
Nincsen ellenséges terep
Így él, aki futni szeret

Közönséges gyászfutó

Reggel, délben, este, éjjel
Közönséges feketében
Futkározik talpig gyászban
Ha temetés, akár nász van

Kaszálón, fűcsomók alatt
Pihen, ha forrón süt a nap
Aztán hirtelen felpattan
Egy szempillantás – elillan

Pompás nünüke

Bogarak közt szépek szépe
Jó ránézni nünükére
Sziporkázó gyűrűjére
Sárgára lilára kékre

Szárnyatlanul nem szárnyalhat
Csupán le-fel mászkálthat
Nem igényes, füvet eszik
Miképpen a marhák teszik

Keringőbogár

Kertek alatt, kaszálón túl
Dombvidéki patakparton
Hol a víz szép lassan folyik
Sok-sok táncos sorakozik

Felhívás van: keringőre!
Siet mind, aki nem dőre
Ott lehessen a nagy bálon
Hol bogár van bogárháton

A telihold jókedvében
Mosolyog a víz tükreben
A csillagok mind pislognak
Örülnek a vigalomnak

Bár a nevük közönséges
Minden bogár díszes-ékes
Alig várja, hogy táncoljon
Öröm mámorában ússzon

Mikor javában áll a bál
Hat vadliba épp arra száll
Sietnek egy nagy lakziba
És ebből lesz a galiba

A sok keringőző retten
Ahány, annyifelé rebben
Vége van a mulatságnak
(A legközelebbire várnak...)

IRÁNYTŰ – fiatal írók rovata

KIRÁLYSÁG

Fekeč Angelika

Hol volt, hol nem volt, de nem ám az Óperenciás-tengeren túl, hanem itt a sarkon. Azt akart mondani, hogy még sosem hallottad a történetét ennek a várnak? Jó, gyere, Picur, elmesélem. De akkor figyelj jól!

Régen, de tényleg nagyon régen, amikor még én sem éltem, egy királyi család élt a várban. Nagyon boldogok voltak, mindenük megvolt. Viszont amikor a királylány tizenhét éves lett, és az egész királyságból érkeztek az udvarlók, történt valami szörnyűség. Betörték a várba, és ellopták a koronázáshoz való kellékeket.

– Jaj, ne! – kiált fel Csabika. – Utána mi történt?

– Ne aggódj, akkoriban élt a várban egy nagyon bátor fiatalember.

– Lovag volt? – vág közbe a kislány izgatottan.

– Nem, pont ez volt a baj, de figyelj csendben, és akkor mindent meg fogsz tudni. Szóval

száz meg száz lovag próbálta visszaszerezni a koronaékszereket, de egyiknek sem sikerült. Viszont a pék fiának volt egy fondorlatos terve.

– Mit csinált? Mit csinált?

– Jaj, Csabika, mondtam már, hogy ne szakíts folyton félbe, és legyél kicsit türelmeesebb! A pék fia ahelyett, hogy kihívta volna az óriást egy párbajra, mint előtte olyan sokan, álruhát öltött, egy varázsbab-kereskedőnek adta ki magát. Így sikerült bejutnia az óriások otthonába.

– És ott küzdött meg velük? – fészkelődik Csabika.

– Nem, hanem a varázsbabokkal együtt kicsempészte a koronaékszereket is, aztán gyorsan a király színe elé járult. Csak éppen azt nem tudta, hogy közben kijött egy rendelet, miszerint aki visszahozza a koronaékszereket, azé lesz a királylány, és vele együtt az egész királyság is.

Méry Beáta alkotása

– A pékből király lesz? – csillan fel Csabika szeme.

– Nem, ugyanis a király nem akarta egy péklegényhez adni a lányát, inkább száműz-

te őt, a koronaékszereket pedig odaadta egy nemes származású lovagnak. Övé lett a királykisasszony és a trón is. Tudod, nem minden történet

végződik boldogan, de azért ne szomorkodj, általában a jók győznek. Bár nekem azok mindig is unalmas alakoknak tűntek.

MACSKA EGY ÉLET!

Šereš Rebeka

Hátamra kiterülve az ablak mellett hagyom, hogy az őszi napsugarak melegítsék a pocakomat. A napi harmadik szundimra készülök, csak hogy termem meghíusulni látszik. Nagy ricsaj, csapkodások, zörgések és ordibálás hangja csapja meg ismét fülecskéimet. Ez megy már egy jó ideje. Anya és apa megint veszekednek. Sőt, őkik egymást! Valamilyen „válást”

emlegetnek, de hogy az mi a csoda lehet, arról halvány cica gőzöm sincs.

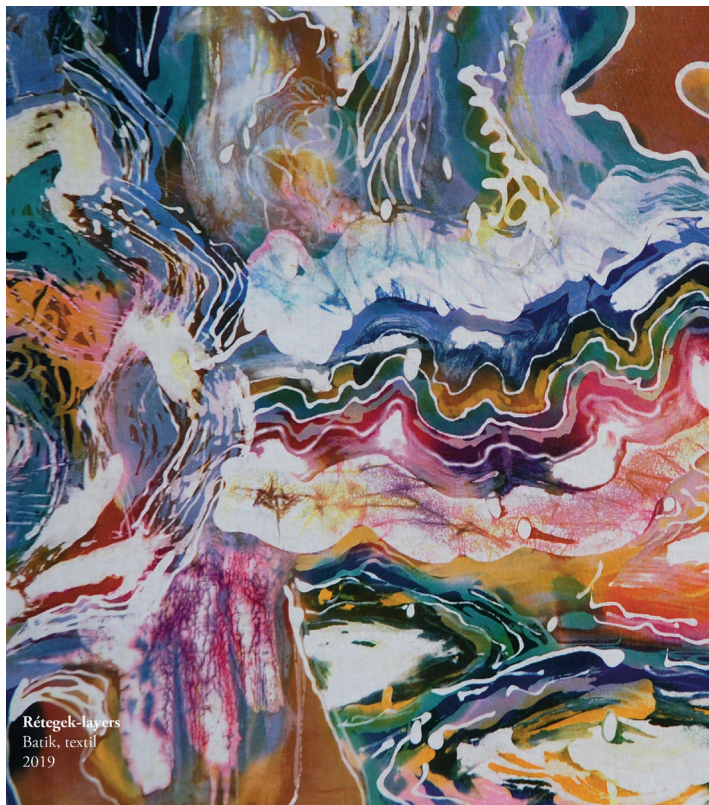
Viszont amióta így mennek itthon a marakodások, nekem sincs túl sok nyugtom. Ugyanis én vigyázok anya és apa kölykeire: Brigire, Bogira és Botondra. Látom a gyerekeken, milyen szomorúak szüleik miatt. És igaz, hogy én csak egy cicus vagyok, de attól még nagyon segí-

tőkész. A gyerekekkel szoktam játszani, hogy ne legyenek anynyira bánatosak. Brigi kedvence a teadélután. Hogy én milyen jól mutatok tütüben! Botonddal versenyt szoktam futni, Bogi pedig mesét olvas nekem. Ami anyát és apát illeti, rájuk is odafigyelek. Apa minden este a nagy, asztalos szobájába megy, és a forgós székébe ül le valami rossz szagú folyadékot inni.

Ilyenkor beleugrom az ölébe, és hagyom, hogy vakargassa a fülem tövét. Esküszöm, nem azért, mintha annyira jólesne. Tudom, hogy apának szüksége van rá, érzem, mennyire búskomor. Anya a fürdőszobában tölti az idejét. Hogy hogyan képes abba a nagy fehér fém-szörnyetegbe beleülni, ami tele van vízzel, brr! Viszont tudom, hogy neki ez segít, sokszor volt,

hogy a padlón ülve sírt. Ezért jutottam arra a következtetésre, frappáns cica logikámmal, hogy az emberek furessák. Szomorúak, hogy nem lehetnek együtt, mégis kiabálnak egymással. Hát mi a jó macskaalom érti ezt?

A lényeg a lényeg, hogy röviden, tömören ez a története annak, hogyan lett belőlem terápia dada cicus.

Rétegek-layers
Batik, textil
2019

Méry Beáta alkotása

Nagy Csivre Katalin

Cím nélkül

Régi sérelmem,
fájdalmam,
vétkem:
részt veszek sorsodban
ezeréves hajnal óta.
De ha leszáll az est
holdfényvel,
varázsszóval,
elengedlek akkor
bizalommal.
Nem teszek
többé rabbá
magammal.
Égbe röpit,
földbe csap
ez az égő
áldozat.
Ám legyen tiéd
a szabad ég,

ami feltámaszt,
oltalmaz,
véd.

*

Van válaszom,
de nincs meg a kérdés.
Van órám de
nincs időm elég.
Van tágas házam,
díszes fedél felettem,
de otthont hozzá
hiába kerestem.

*

Mit a nyár ígért,
elfelejti az őszt,
léptem lassuló-tévelygő,
járok, mint úton lévő,
soha meg nem érkező.
Néha megzavar,
hogy lábam alatt az avar
minden utat betakar.
Roppanó, apró ágak,

rendetlen, susogó levelek
árulkodnak, merre járok,
merre tátong vesztő árok.
Alábukni, átkelni,
tovább indulni
hívják a táj jelképei.
Csak a szellem sejti,
amit az őszt ma ígér,
holnap a tél
elfelejti.

*

Zengő ég, léha világ,
levelet árulnak a fák.
Ködös, méla este,
óra kattog...
Vigaszt hoz sietve:
jövőre hoznak új szirmot
szerelem-illatú liliomok,
világra kiált az öröm,
s a végtelent, kedvesem,
én veled továbbszövöm!

Hiányzik a könyvtárából egy regény, verseskötet, antológia vagy irodalmi kiadvány? Egy felvidéki szerző régebbi könyvét keresi? Forduljon hozzánk bizalommal, szívesen segítünk a könyv beszerzésében. Jelentkezzen a helyorseg@liliumaurum.sk címen!

Évfordulók

70 évvel ezelőtt (1953. 10. 15.) született **Kövesdi Károly** költő, műfordító, szerkesztő, közéleti publicista. 1980-ban jelent meg első verskötete, azóta több meséskönyvet, gyermekverskötetet, publicisztikai könyvet írt. 2018-tól a Magyar7 hetilap vezető szerkesztője, majd főmunkatársa.

115 évvel ezelőtt (1908. 10. 11. – 2000. 9. 12.) született **Csontos Vilmos** költő. Autodidakta volt, asztalosnak tanult, majd a mezőgazdaságban is dolgozott. Verseskötetei, gyermekkönyvei jelentek meg, s megírta emlékiratait is (*Gyalogút*, 1972). 1975-ben a Szlovák Írók Szövetsége Díját, 1999-ben a Magyar Köztársasági Érdemrend Kiskeresztjét kapta.

135 évvel ezelőtt született és 55 évvel ezelőtt halt meg (1888. 10. 31. – 1968. 10. 23.) **Tichy Kálmán** író, festőművész, néprajzkutató, helytörténész. Írt tudományos-fantasztikus regényt, szatirikus kisregényt, lírai életképeket, verseket, gyermekmeséket. 1945 után Magyarországon élt, s idejét főképpen a képzőművészetnek szentelte.

140 évvel ezelőtt született (1883. 10. 11. – 1943. 12. 19.) **Sziklay Ferenc** író, kritikus, drámaíró, irodalom- és művelődésszervező, a két világháború közti csehszlovákiai magyar közélet kiemelkedő képviselője. A kassai Kazinczy Társaság újjászervezője, a Kazinczy Könyv- és Lapkiadó Szövetkezet létrehozója. Regényei, elbeszéléskötetei jelentek meg, színműveket írt és fordított.

VÁSÁRI KÖZELSÉG

Rajkovics Péter

Az író-olvasó találkozók gyakorisága nőtt, s a könyveket népszerűsítő rendezvények is megszorodtak. A dunaszerdahelyi Csallóközi Vásár hangulatában is megtaláltuk a helyünket. A megszépült Vásártéren modern környezet, finom illatok, kiváló borok mellett a legnagyobb felvidéki találkozópontra centrumában ismerkedhetünk velünk az olvasó. Meg az is, aki számára a könyv már csak gyermekkori emlék. Ilyenből is akad bőven, de szerencsére ők is megálltak, mert széles a kínálat. Műfajok, könnyebb és vastagabb történetek sorakoztak az asztalon, s a szeptemberi napsütés még a nyár végét idézte.

A felvidéki irodalmunk kiemelkedő alkotói dedikáltak, válaszoltak a kérdésekre, s találkoztak olvasóval és ismerőssel, barátokkal, mert a vásári forgatagban tízezrek fordultak meg. A szigorú szabályok, kilátástalan háborúk és politikai harcok közepette belekóstoltak a gasztrosátrak által varázsolt illatokba, majd jöhetett a murci, egy jó könyv beszerzése és az esti koncert. Az író pedig azt érezhette, még ha felvidéki is, hogy része annak az olvasási láznak, ami a világban zajlik. Egyre többen olvasnak ugyanis, még ha nem is feltétlenül szépirodalmat, de egyre figyelmesebben.

A vásár pedig tökéletes alkalom, hogy az alkotó közelebb kerüljön az olvasóhoz, az olvasó pedig ahhoz a szerzőhöz, aki lehet, a szomszéd utcában lakik, az ő életéről is ír, de mégsem olvashatta még sorait. A találkozás lehetősége az egyik legnagyobb varázslat, amiről nem szabadna megfeledkeznünk. Ha idén nem is állt meg a sátrunknál, jövőre ugyanitt és ugyanekkor találkozunk. Lépjen bátran közelebb!

LAPSZÁMUNK SZERZŐI

Balázs F. Attila (1954) író, költő, Felsőnyárad
Balázs Géza (1959) festő, grafikus, Komárom
Bettes István (1954) költő, Pozsony
Debreczeny György (1958) író, költő, Budapest
Durec Valéria (1964) író, Szőgyén
Fehér Kinga (1975) költő, író, Budapest
Fekeč Angelika (2007) tanuló, Ógyalla
Hodossy Gyula (1960) költő, író, intézményszervező, Balázsfalva
Juhász Dósa János (1969) újságíró, Balogfalva
Juhász Kornélia (1990) író, költő, Komárom
Király Anikó (1993) író, illusztrátor, Feketenyék
Kovács Balázs (1996) költő, Komárom
Kövesdi Károly (1953) költő, író, műfordító, Taksony
Lőrincz P. Gabriella (1982) költő, író, Szanda
Morva Máttyás (1994) író, Ipolyság

Nagy Csivre Katalin (1987) költő, író, Alistál
N. Juhász Tamás (1987) irodalom- és filmkritikus, Komárom
Nagy Attila (1975) újságíró, helytörténész, Dunaszerdahely
Nagy Erika (1961) író, szerkesztő, Nyárasd
Oláh András (1959) költő, író, Hajdúnánás
Póda Erzsébet (1965) újságíró, író, szerkesztő, Pódafa
Rajkovics Péter (1984) közgazdász, író, Dunaszerdahely
Sereš Rebeka (2005) tanuló, Nádszeg
Sükei Károly (1823–1854) költő, újságíró (Bukarest–Losonc)
Szabó Zoltán Attila (1972) író, költő, filmrendező, Budapest
Takács Éva (1993) író, Somoskőújfalu
Tamási Orosz János (1953) író, szerkesztő, Budapest
Tóth László (1949) költő, író, művelődéstörténész, szerkesztő, Dunaszerdahely
Z. Németh István (1969) költő, író, szerkesztő, Csicsó

Lapszámunkat a somorjai **Méry Beáta** képzőművész *Szövevény* című kiállításának anyagával illusztráltuk.

rejtvény

KÖVESDI KÁROLY VERSEI NYOLC IRÁNYBAN

Kövesdi Károly költő, író, újságíró hetven éve, 1953. október 15-én született. Rejtvényünkben 43 versének címét rejtettük el nyolc irányban. A ki nem húzott betűk összeolvasva adják a megfejtést, a költő két újabb versének címét. Beküldési határidő: október 31. Szeptemberi rejtvényünk nyertese Nagy Andrea (Hanva). Gratulálunk!

A PÓK	ETŰD FEKETÉBEN	SZILÁNKOK
A SIRÁLY SZEME	HAJNALI BOTLADOZÁS	TAMTAM
A SZOBA KÉPEI	HŰSÉGESEK HIÁNYA	TÉLKÖSZÖNTŐ
A SZOLGASÁG HEGYÉN	JÓNÁS HALLGATÁSAI	ÜLDÖZŐK
ÁTVÁLTOZÁS	KI VAGYOK?	UTAZÁS
AZ IDEGEN	KLIKK-LÉT	ÜVEGÁLOM
AZ UNOKÁK	LELTÁR	VARJAK IMÁJA
BAL-ESET	MANÓHÁZ	VERS NEM
BARNABÁS	MONDÓKA	KELLETK
BÚJÓCSKA	NINCS HONLAPOM	VIRÁGOK ÁTKA
DILEMMA	NYÍRFALIGET	ZALÁNOK
DONGÓDAL	ODASZEGEZETTEK	ZÁPOR
EGYSZER CSAK	RADNÓTI	
ELÉGIA	SÉTA A KERTBEN	
ELŐJÁTÉK	SONG	
EREDENDŐ	SZARVAS	

Készítette:
Z. Németh István

K Á K O N U Z A S Z O B A K É P E I C
 E N É Y G E H G Á S A G L O Z S A S S
 T E V N Ő E M E Z S Y L Á R I S A Á T
 T B I E Y S Á Z O T L Á V T Á A K Z É
 E É R G R Í R B A L E S E T Y O Á O L
 Z T Á E S S R E L É G I A N Y H R D K
 E E G D Z É N F E T T G Á G Ó B Á A Ö
 G K O I A Ö T E A É L I A N L Ú T L S
 E E K Z R T Ö A M L H V A T T J L T Z
 Z F Á A V A R J A K I M Á J A Ó E O Ö
 S D T P A K D H E K E G A Ö L C L B N
 A Ű K Ó S I S S Ű I E L E T T S Ö I T
 D T A K L Á E V A L T R L T M K J L Ö
 O E E E N G E M É K D Ó T E N A Á A D
 U Y M Ó É G N O S Á Ó Ö N B T Z T N N
 T M J S Á B A N R A B D Z D E I É J E
 A S Ű L A D Ó G N O D I N Ő A N K A D
 Z H O A R O P Á Z A L Á N O K R F H E
 Á M N I N C S H O N L A P O M E L É R
 S Z I L Á N K O K A S C R E Z S Y G E

képregény

